

YEREL YÖNETİMLERLE İLGİLİ

676

YAZILI

BASINDAN

5/

L

TABİİ

AFETLER

AL GORE'UN YOLUNDA İLERLİYOR Dünyayı Blair kurtaracak!

İngiliz The Times gazetesi, İngiltere Başbakanı Tony Blair'ın BBC televizyonunda katıldığı pazar programında, ilk kez başkanlık görevini bıraktıktan sonra ne yapmak istediğine dair bazı ipuçları verdiği ve ziraat, gaz salımlarını azaltma yolunda küresel bir anlaşma sağlamayı umduğunu da belirtti. "Blair, dünyayı kurtaran adam olmak istiyor" diyen Times, "Blair, bu açıklamalarıyla, ABD'de eski başkan adaylarından Al Gore'un yolunu izleyebileceği yorumlarına yol açtı" diye bildirdi. Gore, geçen yıl "inconvenient Truth" ("Yüksüz Gerçek") adlı küresel ısınmayı anlatan bir film hazırlamıştı. Bu film belgesel dalında Oscar adayları arasında yer alıyor. ■ DİŞ HABERLER

İngiltere Başbakanı Tony Blair

108 ülke çevre sorununu KKTC'de tartışacak

KKTC'de Yakın Doğu Üniversitesi'nin (YDU) düzenlediği "Çevre: Yaşam ve Sürdürülebilirlik" konferansı dün başladı. 108 ülkeden 1.400 bilimcinin sunulacağı uluslararası konferans 5 gün sürecek. 14 salonda paralel oturumlar şeklinde gerçekleştirilecek konferansta, çevrenin bilim ve teknolojiyle ilişkisi, ikisadi gelişiminin çevreye etkisi, su kaynakları, enerji, ekolojik denge, küresel ısınma gibi konular ele alınacak. Çevre ile ilgili sağlık konularının da gündeme geleceği konferansta, çevre-sağlık ilişkileri de tartışılacak.

Açılış törenine Cumhurbaşkanı Mehmet Ali Talat, İslam Konferansı

Orgütü (İKO) Genel Sekreteri Ekmeleddin İhsanoğlu, Başbakan Ferdi Sabit Soyer, Devletimiz-TURMEPA Kurucu ve Omur Başkanı Rahmi Koc, çok sayıda davetli, konuk ve akademisyen katıldı.

Cumhurbaşkanı Talat, çevre sorunlarının insanlığı tehditleri faktörler olduğunu işaret ederek, çevre konularını dahil her alanda çok ağır izolasyonlara karşı mücadele veren Kürsü Türklerin dünyaya bütünüyle öne çıktığını çok daha iyi anladığını söyledi. Talat, çevreyle ilgili bilimsel çalışmalar akademiler ve akademisyenler tarafından yapılmalı, uygulamaları da kendilerinin düştüğünü işaret ederek, "Tanınmış, bu konferansın iyi sonuçlar vermeye ve bilime katkıda bulunması" dedi. ■ SEFA KARAHASAN Lefkoşa

THE GUARDIAN, KÜRESEL ISINMADA RAPORU MANŞETİNE TAŞIDI

Buzulların erimesi durdurulamaz!

Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli'nin raporundan: Buzul erimesinin önüne geçilemez. Dünyada sular 4-6 metre yükselecek. Hollanda, Londra, New York ve Tokyo sular altında kalacak

DİŞ HABERLER SERVİSİ

Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli tarafından hazırlanan ve yanında açıklanacak olan raporda, bilim adamları uyarıyor: Küresel ısınma sonucu buzullarda erime kaçınılmaz.

İngiliz The Guardian gazetesi, bilim adamlarının iklim değişikliği konusundaki uyarılarının manşetine taşıdığı ve uzmanların, "Buz tabakalarının erimesini önlemekte çok geç kalınmış olabilir" ifadelerine yer verdi.

Buzullar yarı yarıya eriyecek

Taslık metinden bölümler yer alan habere göre, Grönland ve Antarktika'da yapılan son araştırmaların sonuçları, buzul tabakalarının en az yarı-yarıya erimesinin kaçınılmaz olduğunu sonuçlandırtıyor ortaya koydu.

Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli tarafından hazırlanan raporda, küresel ısınma nedeniyle buzulların erimesi

sonucu deniz seviyesinin 4 ila 6 metre yükseleceği kaydedildi.

Hükümetlerin bu konuda uyarıya hazırlanan uzmanlar, deniz seviyesinde bu denli bir yükselişin Maltdivler'i bir tabaklık haline getireceğini, Hollanda ve Bangladeş gibi ülkelerin de Londra, New York ve Tokyo gibi okyanus kenarı kentleri büyük su baskınlarına neden olacağını kaydetti.

Bu etkileri yavaşca düzeyde bir buzul erimesiyle sınırlanabilir ancak vurgu-

layan araştırmacılar, ancak emisyonun azaltılması halinde sürecin hızlanabileceği ve ülkelere bu durumda mücadele için daha az zaman bırakacağı vurguladı.

Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli tarafından bu ay içinde yayınlanan bir başka raporda da iklim değişikliğinde sorumluluğun "çok büyük ölçüde" insanlarda olduğu vurgulandı. Aynı raporda, emisyon yükselişi sürerse ortalama sıcaklığın bu yılın içinde 4 derece artacağı uyarısı yapıldı.

"Christian Aid" adlı yardım kuruluşunun araştırmasına göre de İngiltere'nin ilk 100 şirketinden sadece 16'sı, ürettikleri gaz salımlarını konusunda, hükümetin koyduğu kurallara uyuyor.

İngiltere merkezli büyük şirketlerin atmosferde saldırdıkları ton karbon gazını azaltması olmaları, İngiltere'nin küresel ısınmaya ne kadar katkı sağladığını ölçmeyi de güçleştiriyor. Rapora göre, kayıtlara geçen 200 milyon tonluk karbon gazı, Yunanistan ve Polonya'nın bir yolda beraber ürettikleri miktarı da geçiyor.

Akdeniz cehenneme dönecek

Doğal Hayatı Koruma Vakfı-Türkiye'nin raporuna göre, iklim değişikliği çerçevesinde 20-50 yıl içinde yaşanacak 2 derecelik sıcaklık artışı, turizm cenneti Akdeniz'i cehenneme çevirecek

KONYA AA

Doğal Hayatı Koruma Vakfı-Türkiye'nin (WWF-Türkiye) küresel ısınma konusunda hazırladığı rapor, Türkiye'nin geleceği hakkında endişeyi artırıyor.

Rapora göre, küresel ısınmanın "yüksek oranda görüleceği" Akdeniz Havzası'nda dağlık kesimlerdeki bitkilerin yarısı yok olacak, tarımsal üretim düşecek. İklim değişikliği çerçevesinde, 20-50 yıl içinde 2 derecelik sıcaklık artışıyla birlikte Akdeniz ve Türkiye'de Konya Ovası, dünya üzerinde küresel ısınmadan en fazla etkilenen bölgelerin başında geliyor.

Kuraklık artacak

Rapora göre, sadece 2 derecelik artış Akdeniz'i cehenneme çevirecek. 2 derecelik artış sonucunda Akdeniz iklimi daha da ısınacak, kuraklık-geniş ölçüde hissedilecek. Bu artış Kuzey İtalya ve Adria denizinin hafifletici etkisinden uzak kalan jeo-klimatik

de 5 derecelik artış olarak hissedilecek.

Akdeniz'de yıllık yağış miktarının düşmesi, yıl boyunca kurak zamanların değişmesi ve uzaması, yangın tehlikesinin aklı hafıya kadar uzaması bekleniyor. Bu durum turizmi ciddi anlamda etkileyecek. 2050'de Akdeniz'de deniz seviyesinin 20-40 santimetre oranında artması bekleniyor. Bu durumdan en çok zarar görecektir, Türkiye ve Cezayir gibi ülkeler ve dehalatı olacak.

Bitki türleri yok olacak

Küresel ısınma, Akdeniz'in değişik alanlarındaki bitkilerin yarısını kaybetmeye açacak. Bu durum özellikle İspanya ve Fransa'ya neden olacak. Yangın tehlikesi ve kurak günlerin sayısı de hafıya açacak.

Türkiye, tarım politikasını, sulama tekniklerini değiştirmeye, iklim değişikliğinin de etkisini susuzluk tehlikesiyle karşı karşıya kalacak. Türkiye bu gidilecek jeo-klimatikler arasında geçecek.

İlk cemre bugün havaya düşüyor

Halk arasında baharın müjdesi olarak bilinen, "İlk cemre bugün" güsterdiği gıduguna kabul nisan ve üç tane olduğu kabul edilen cemrelerin ilki bugün havaya düşüyor. Cemre, birer hafta arayla suya ve toprağa da düşecek. ■ ADYANA AA

Karikatürlerle küresel ısınma

Küresel ısınmaya dikkati çekmek amacıyla düzenlenen karikatürlerden oluşan sergi, İstanbul Ticaret Üniversitesi'nin Üsküdar kampüsünde açıldı. "Karikatürlerle Küresel Isınma Sergisi", Yeni Yükseköğretim Kültür Derneği, GEA Arama Kurumu ve Ekoloji Grubu tarafından 2005 yılında düzenlenen 4. Uluslararası Küresel Isınma Karikatür Yarışması'na 30 ayrı ülkeden katılan 50 karikatüristin eserlerinden oluşuyor. Yarışmada dereceye giren karikatürlerden oluşan sergiyi ilk olarak İstanbul Ticaret Üniversitesi Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Oğuz Uras, öğretim görevlileri ve öğrenciler ziyaret etti. Serginin 23 Şubat Cuma günü kadar açık kalacağı ve hafta içinde İstanbul Ticaret Üniversitesi'nde küresel ısınmayı konu alan çeşitli toplantılar düzenleneceği kaydedildi. ■ AA

678

"Genç kadınlar bu konuyla daha çok ilgili"

Akın Öngör (Doğal Hayatı Koruma Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı)

Toplumda küresel ısınmaya ilişkin bir farkındalık eksikliği var. Bunu duyurmadıkça kitle iletişim araçlarını yetersiz görüyoruz.

Biz bu konunun ciddiyetini bildiğimizden bir çevre tehdidinin varlığı ve bunun çözümlerini duyurmaya çalışıyoruz. Ancak duyarlılık oluşturulmadığından gösterilen ilgi yetersiz.

Kitapların bilincle indirildiğine inanıyorum. Bazılarında ço-

zümleler, incelemeler mevcut.

Tahminen okullar daha çok üniversiteli gençlerden oluşsun, tehdidin farkında olan bir kesim.

Kadınlar küresel ısınma konusuna daha çok ilgili. Çünkü doğacak çocukları için dünyayı daha çok umursuyorlar.

"Aslında kaset çıkarsam daha çok insana ulaşabilirim"

Prof. Dr. Mikdat Kadioğlu ("Küresel İklim Değişimi ve Türkiye'yi Bıldıgınız Havaaların Sonu" kitabının yazarı)

Bizle sözel kültür daha yaygın. Oran gibi birçok yerde anlatılmıyor. İsteniyor ancak yüzlerce dildeye kadar benim kitabının bilene yok. İnanmamıza okunmak zor geliyor. Sanırım kitap yazmak yerine destan gibi kasete okusam daha çok insana ulaşabilirim.

Bu konu son dönemde moda olmuş olabilir ama insanlar bilgisine inandıkları, güvendikleri yazarların kitaplarını okumak istiyorlar. Pek bilincelenen Türk yazarların veya tercime kitapların Ömer Madra'nın, kaset ve benim kitabımıza oranda daha az okunmasını bizi bağlayıyor.

Okuyucuların ilk amacı bilgilenecek. İnsanlar dünyayı neden ve nasıl yaşadığını anlamak, öğrenmek istiyorlar.

Lise ve lise sonrası düzeyinde çok proje yapıyor, bu kitaplar kaynak olarak kullanılıyor. Kitaplar bilgi verime, temel prensipleri açıklama anlamında iş yapıyor.

Küresel ısınmayla ilgili kitaplara ısınamadık

MÜGE ÇELEBİ

Küresel ısınma, iklim değişikliği, buzulların erimesi, mevsimlerin kayması... Bunları duymaya çok alıştık. Bu yıl aralık ayında üç tane olmak üzere 20'ye yakın kitap yayımlandı. Peki ama küresel ısınma bu kadar çok konuşulorken, bu kitaplar yeterince okunuyor mu? Kitap satışları yayınevlerini tatmin ediyor mu? Yayınevleri bastıkları kitaplara gösterilen ilgi-den memnun olmadıklarını belirtiyor. Küresel ısınma konusu üzerinde ısrarla duran Açık Radyo Yayın Yönetmeni Ömer Madra ve Doğal Hayatı Koruma Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı Akın Öngör medyayı duyarlılıkla "suçlarken", Prof. Dr. Mikdat Kadioğlu okuma kültürümüzün olmamasından yakınıyor. Okuyucu profili için ise yayınevleri genç di-yemeyecekleri bir kitleden bahsederken, yazarlar gençlerin daha duyarlı olduğunu dile getiriyor.

Küresel ısınmadan endişe ediyor, çevreye duyarlı olmaya çalışıyoruz ama bu konularla ilgili kitaplar çok satmıyor. Prof. Dr. Mikdat Kadioğlu ve Ömer Madra'nın kitaplarını basan yayınevleri dışındakiler zarar ediyor, bu tip eserleri promosyon olarak dağıtıyorlar bile var

"Kitaplar bir işe yaramıyorsa insanlara paraları geri verilsin"

Ömer Madra (Açık Radyo Yayın Yönetmeni ve "Niçin Daha Fazla Bekleyemeyiz: Küresel Isınma ve İklim Krizi" kitabının yazarı)

Bu soruyla ilgili kitaplara talebin az olduğunu düşünmüyorum.

Konunun yeterince gündeme taşındığını düşünmüyorum. Bundan medyayı sorumlu tutuyorum. Kamuoyunun ilgisini yeterince çekemiyorlar.

Yürüyüşler yapan, okuyucu bir kitlenin varlığı yadsınmaz.

"Kyoto ya İnzale" kampanyası bünyesinde internetten 270 bine yakın dilekçe toplandı. İnzaleyanların çoğunluğu öğrenci gençlerden oluşuyordu. Bu dilekçeler Meclis'e verildi.

Kitapların bilincle indirilmede ve bu konuyu canlı tutmada işe yaradığını düşünüyorum. Yoksa insanlara paralar geri verilmeli.

"Biliyoruz, okumaya gerek yok' diyorlar"

Aysel Aktas (Güncel Yayıncılık)

Mikdat Kadioğlu'nun "Küresel İklim Değişimi ve Türkiye'yi Bıldıgınız Havaaların Sonu" adlı kitabını ilk kez 2001'de bastık. Bugüne kadar yaklaşık 3 bin 500 adet sattık. Ancak alanların ne kadar okuyor belli değil.

Bu kitap, Türkiye'ye dair kü-

resel ısınma sorununu kaleme alar ve Türkiye yazılan ilk kitaptır.

Okuyucu profili için aydın eğitimli, 30 yaş üzeri bir kitleden oluşuyor diyoruz.

İnsanlar bu konuları medyadan çok duyduğundan "Zaten biliyoruz" diyinceyle kitap alıp okumaya pek meraklı değil.

"Kitap satmadı, hediye olarak veriyoruz"

Brahim Şener (Pegasus Yayıncılık)

Küresel ısınma konusu bu yıl daha çok gündeme gelince her geçen yurtdışından iki kitap istedik. Bunları Türkiye'ye çevirttik. Tepek ileri görebilmek için birini 2 bin adet basıp yarısını dağıttık. Onların bilerek tamamı satılmadı. Tercimesi yapılan

diğer kitabı piyasaya sürmeyeceğiz Çeviriden zararımız var.

"Küresel Isınma, Sağlık Bı Dünya İçin Çözümler" adlı kitab başka kitapların yanında hediye olarak veriyoruz.

TOYAP Kitap Fuarı'nda öğ tenciler bu konulardaki kitaplar karşı oldukça ilgisizdi.

"Komplo teorisine meraklılar okuyor"

Sema Dülger

(Neden Kitap editörü)

"Küresel Isınma ve Batı'nın Yeni Yurt Arayışı" adlı kitaptan 2 bin adet basıldı ancak talepler

orantısında hepsi dağıtılmadı.

Bu kitapları daha çok komplo teorisine meraklılar ve yükseköğretim görmüş kişiler satın alıyor. Okuyucu kitlesi oldukça sınırlı.

"Medyadaki ilgi kitaplara gösterilmiyor"

Osman Akanbay

(Agora Kitaplığı editörü)

Ömer Madra'nın "Niçin Daha Fazla Bekleyemeyiz: Küresel Isınma ve İklim Krizi" adlı kitabının ilk basımı 1250 adet satıldı.

Se an ikinci basımına hazırlanıyor ancak medyada bu konuyu gösterilen ilgiyi aynı oranda kitaplara gösterilmediğini söyleyemeyiz.

Okur profilinin 30 yaş üzeri olduğunu söyleyebiliriz.

"Genel duyarlılığın farkındaydık"

İrfan Sano

(Sel Yayıncılık)

Sorunun yakıcılığı oranında bir ilgi gösterilmiyor.

Küresel ısınmayla ilgili "Kasayip İklimler" adlı kitaptan 1000 adet bastık. Sadece 600'ü dağıtıldı, bun-

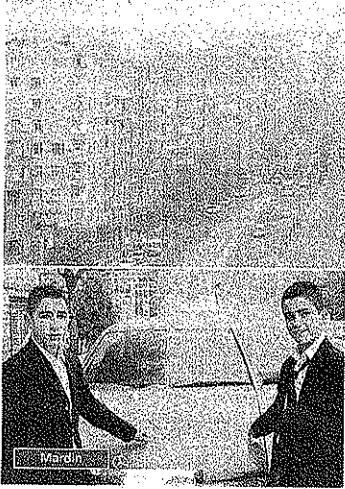
ların ancak 500'ü satılmıştır.

Hayal kırıklığına uğramadı. Önceden bastığımız kitaplarda Türkiye'deki genel duyarlılığın farkındaydık.

Genç di-yemeyeceğimizi bir kitle daha duyarlı.

Güneydoğu'da toz bulutu

Diyarbakır

Gece saatlerinden itibaren etkili olmaya başlayan toz fırtınası yaşamı etkilerken, gökyüzünde kül renginde bir tabaka oluştu.

Çöl fırtınasının etkisiyle toz bulutu Diyarbakır'a ulaştı. Toz, Şanlıurfa, Mardin, Şırnak, Siirt, Batman, Muş, Bingöl, Bitlis, Van ve Hakkâri'de etkili oldu

Güneydoğu Anadolu Bölgesi, Suriye üzerinden gelen çöl fırtınasının yarattığı toz bulutlarının etkisinde kaldı. Bölgede gece saatlerinden itibaren etkili olmaya başlayan toz fırtınası yaşamı etkilerken, gökyüzünde de kül renginde tabaka oluştu.

Suriye'deki çöl fırtınasının etkisiyle Diyarbakır'a ulaşan toz bulutu nedeniyle kentte yaşayanlar dün sabah nefes almakta güçlük çekti. Meteoroloji yetkilileri, toz bulutunun Güneydoğu'nun tamamını ille Doğu Anadolu'nun doğusunda etkili olduğunu belirterek "Tozdan en çok yaşlılar, çocuk ve solunum sorunu olan hastalar olumsuz etkileniyor" dedi.

Toz bulutu Şanlıurfa çevresinde de hava ve gökyüzünün renginin değişmesine neden oldu. Görüş mesafesi 500 metreye kadar düşer-

ken, vatandaşlar caddelerde ağaçlarını kapatarak yürümek zorunda kaldı.

Yağmur yok

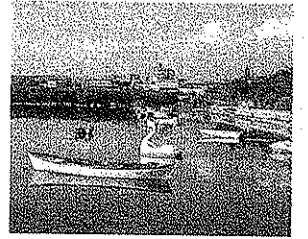
Meteoroloji yetkilileri, toz bulutunun yağış olmaması ve küresel ısınmayla ilgili olduğunu açıkladı. Geçmiş yıllarda da toz bulutlarının meydana gelen rüzgârlarla bölgede etkili olduğunu belirten uzmanlar şu bilgileri verdi: "Yağmur yağmadığı için rüzgârın etkisiyle toz bulutları Türkiye'ye taşınıyor. Kış mevsiminde çok şiddetli rüzgâra rağmen, yağmur yağdığı gibi bir toz bulutu ile karşılaşmak mümkün değil."

Yetkililer Diyarbakır, Mardin, Şırnak, Siirt, Batman, Muş, Bingöl, Bitlis, Van ve Hakkâri'de etkili olan toz bulutu nedeniyle görüş uzaklığının 500 metreye 3 kilometre arasına düştüğünü belirtti.

Çamur yağdı

Ağrı'nın Hamur ilçesinde dün sabah saatlerinde şiddetli yağmurla birlikte çamur yağdı. Yağış ardından otomobiller, ev ve iş yerlerinin camıları toprak rengine büründü. Çevre kirliliğine yol açan yağış, ekili alanlara da zarar verdi.

■ DİYARBAKIR, ŞANLIURFA, AĞRI DHA

Mogan Gölü, Kızılırmak'tan aktarılan suyla çarlandı. Ancak, son günlerde sulanın çekilmesi bölgede yaşayanları telaşlandırdı.

Mogan'da su çekilmesi endişe yarattı

Gölbay Belediye Başkanı Abdülbasit Haşlak ile Göz-Der Başkanı İsa Ömercan, Mogan Gölü'ndeki tehlikenin geçmediğini söyledi.

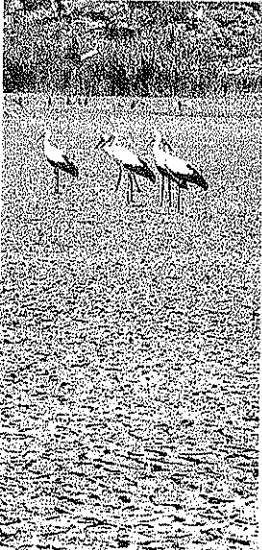
Mogan Gölü'ne verilen Kızılırmak suyunun gölde oksijeni yenilediğini ve suyun azalmasına rağmen balık ölümlerinin olmadığını kaydeden Haşlak, "Sıcaklıkları mevsim normallerinin üzerinde seyrediyor, bu olumsuzluk oluşturabilir" dedi.

Kızılırmak Mogan'ı kurtardı

Anı balık ölümlerinin şu ana kadar olmamasının sevindirici olduğunu belirten Ömercan, şunları söyledi: "Bunu, Kızılırmak suyunun Mogan'a verilmesine bağlıyoruz. Ancak hava sıcaklıklarından dolayı suyun azalması nedeniyle Mogan'da su çekilmesi endişe yarattı. Mogan ve Eymir Gölü'nde sulardan dolayı su çekildi. Kızılırmak suyu az veriliyor, onu da su tankları çekiyor. Bu tankların ne zaman kadar su çekeceğini, çimlerin ne zaman kadar sulanacağını bilmiyoruz."

Mogan Gölü kıyılarında sulur çekilince ortaya çıkan bataklık alanlarda kalan kayıklar ve bisikletleri çalınmayan, gölün bu kadar çekildiğine ilk defa tank olduklarını belirten işletmeciler, "Göl elden gidiyor" dedi. ■ AYŞE TÜRKMEZ Ankara DHA

Azap Gölü'nde molozlu katliam

Bu yıl su tutmaya başlayan Azap Gölü'ne moloz döktüler. Canlandırılmaya çalışılan Azap Gölü geçen yıl kurummuştu. Bu yıl göle yavru balıklar bırakıldı

LATİF SANSÜR Aydın DHA

Geçen yıl tamamen kuruyan ve tekrar canlandırılmaya çalışılan Azap Gölü, bu defa inşaat molozlarıyla dolurdu. Aydın'da Büyük Menderes Deltası ve Bafa Gölü Tabiat Parkı'ndan sonra üçüncü büyük sulak alan olan Azap Gölü, geçen yıl kuraklık nedeniyle kurumuş, canlı hayat tamamen bitti.

Bu yıl başındaki yağışlarla tekrar su tutmaya başlayan Azap Gölü'ne Tarım Bakanlığı yetkililerince yavru balıklar atıldı ve ekosisteminin tekrar kurulması hedeflendi.

Koruma altına alınmalı

Büyük Menderes Nehri'nin yeterli seviyeye ulaşmaması nedeniyle çiftçilerin sulamada kullandığı gölde su seviyesi hızla düştü. Gölün yaşatılması için ilgili kurumlarla çevreciler arasında yoğun görüşmeler yapıldı.

Ancak, bu defa göle kamyonlar dolusu moloz döktü. Molozları, göle Yeşilköy'deki bir zeytinyağı fabrikasının döktüğü iddia edildi.

Çevreciler, Azap Gölü'nün de Menderes Deltası ve Bafa Gölü gibi koruma statüsüne alınması için çalışmaların hızlandırılmasını istedi.

37 pelikan tespit edildi

Kuşadası Ekosistemi Koruma ve Doğa Seveçler Derneği (EKODOSD) Başkanı İbrahim Süreççi, şunları söyledi: "Geçtiğimiz aylarda atılan yavru balıklar göle hareket getirdi. Bir çok kuş türü tespit ettik. Nesli tehlike

Bu yıl başındaki yağışlarla su tutmaya başlayan Azap Gölü'ne yavru balıklar atıldı ve ekosisteminin tekrar kurulması hedeflendi. Ancak, molozlar dökülmeye başlandı.

altında olan tepeli pelikanlardan biz sadece 37'sini sayabildik. Dünyada 3 bin adet kaldığı tahmin edilen bir türün, küçük bir gölde yaşadığımız rakam çok önemli. Bu canlılığı yok edecek ve bozacak tek unsur yine insandır. Çevre bilinci olmayan kişiler, molozu göle dökmüştür."

Azap, Aydın'ın 3. büyük sulak alanı. Bakanlık ve çevreciler gölü kurtarmaya çalışıyor.

Küresel ısınma en çok Konya'da etkili oluyor

Türkiye'de küresel ısınmanın en fazla etkili olduğu yer olarak gösterilen Konya'da yüksek sıcaklık, yürede hakim olan kuraklığın etkisinin gitgide artan eğilimde olduğunu gösterdi.

Konya Meteoroloji Bölge Müdürlüğü'nün verdiği bilgiye göre, ağustos ayı ortalaması sıcaklık değeri uzun yıllar 22.8 derece olan Konya'da, bu ağustos ayında ortalama sıcaklık 26 derece oldu. Geçen ağustosta 6.0 milimetre yağış gerçekleşen Konya'da bu yıl ağustos

ayında hiç yağış olmadı. Konya'nın ağustos ortalaması yağış değeri 3,1 milimetre seviyelerinde bulunuyor.

Yrd. Doç. Dr. Tahir Nalbantçılar, yağış düşmesinin nem oranını azaltıp havayı kuruttuğunu, bunun da sıcaklığın daha kavurucu olmasına neden olduğunu söyledi.

Nalbantçılar, "Bu değerler, yürede hakim olan kuraklığın etkisinin gitgide artan bir eğilimde olduğunu gösteriyor" diye konuştu. ■ KONYA AA

Kuşlar kuluckaya yatmıyor

Kuş Araştırmaları Derneği (KAD) Genel Koordinatörü ve Salkıkların Program Müdürü Osman Ertan, şunları söyledi: "Türkiye'de konakladığı sulak alanların büyük bir kısmı kurutulmuştu." Ertan, 10 yıl öncesine kadar en bilince göçmen kuşun kuluckaya yattığını, Anadolu'da artık nerdeyse parmakla gösterilecek kadar az sayıda kuş ürettiğini belirtti. Ertan, "Bölgeyi ilk terk edenler kuşlar oluyor" dedi. ■ ADANA AA

Birçok kentte hava çok kirli

Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü'nün raporunda, alınan bazı önlemlere rağmen yapılması gereken çok şey olduğuna dikkat çekildi ve "Bazı kent ve sanayi bölgelerinde hava kirliliğinin ulusal hava kalitesi standartlarını aştığı" kaydedildi

ANKARA AA

Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü'nün (OECD), Türkiye'deki hava kirliliğiyle ilgili olarak hazırladığı "Çevresel Performans İnceleme Raporu"nda bazı kent ve sanayi bölgelerinde hava kirliliğinin ulusal hava kalitesi standartlarını aştığı ifade edildi.

İnceleme döneminde Türkiye'nin kükürt dioksit ve karbonmonoksit emisyonlarının ekonomik kalkınmadan ayrılması konusunda önemli bir gelişme kaydedildiği belirtilen raporda, evsel ısınma için yüksek oranda kükürt içeren kömür kullanımının yasaklandığına ve bunun yerine kentlerde üst düzeyde doğalgaz kullanımının yaygınlaştırıldığına dikkat çekildi.

Daha yapılacak çok şey var

Kömür yakıtı tüm elektrik santrallerinin, "baca gazı kükürt giderme ünitesi" ile donatıldığı kaydedilen raporda, motorlu taşıtlardan kaynaklanan kirliliğe karşı da bazı önlemler alındığı belirtildi. Raporda şöyle devam edildi:

Muğla'ya kara bulutlar köktü

Muğla'da artan hava kirliliği son iki haftada had safhaya ulaşırken, önceki gün görüş mesafesi 20 metreye kadar düştü. Özellikle sobaların yakıldığı akşam saatlerinde tam bir kabus yaşanırken vatandaşlar zorunlu olmadıkça evlerinden çıkmıyor. Türkiye Yeşiller Partisi Eş Genel Başkanı Bilge Çontepa, hava kirliliğinin bedava dağıtılan kalitesiz kömürden kaynaklandığını savundu. Muğla Vali Yardımcısı Recep Yüksel, yapılan ölçümlere göre hava kirliliği olmadığını belirterek, "Kiri görünümün sis, ışık oyunu ve yağışlardan kaynaklanıyor olabilir" dedi. ■ MUĞLA DHA

"Ancak daha yapılacak çok şey bulunmaktadır. Bazı kent ve sanayi bölgelerinde kükürt dioksit ve azotoksit parçacıklarından kaynaklanan yerel hava kirliliği ulusal hava kalitesi standartlarını aşmaktadır.

İnceleme döneminde, orta ölçekli kauçuklu tesislerin kükürt dioksit emisyon standartlarının güdüldüğüne, otomotiv sektöründe, yüksek kükürtlü petrol kullanan elektrik santrallerinin emisyon standartları AB düzenlemeleri ile karşılaştırıldığında hafif kal-

maktadır."

Raporda, yüksek kükürtlü dizel yakıtta uygulanan vergi oranının düşük kükürtlü yakıtta uygulanan daha düşük olduğunu dikkat çekildi.

AB'ye uyumlu hale getirilsin

Türkiye'nin, Avrupa'da istina için güncellenen enerjiyi geniş çaplı olarak kullanan ilk ülke olmasına rağmen, yenilenebilir kaynakların etkin bir biçimde kullanmadığı, de-

miyolu ağı güncellenmesine rağmen genel

ti kadar yararlanılmadığı vurgulandı. Raporda, hava kirliliğinin neden olduğu kimyasal maddelerin emisyonlarının azaltılması için bazı önerilere de yer verildi. "Hava emisyonları ve yakıt kalitesi ile ilgili olanlar dahil olmak üzere düzenleyici standartların güdüldüğüne, bu standartların mevzuatı ile uyumlu hale getirilmesi ve etkin ve verimli bir şekilde uygulanmalarının temin edilmesi gerektiğine" işaret edildi.

'AVM'lere suç duyurusunda bulunacağız'

Prof. Dağlı, New York Belediye Başkanı Bloomberg'e (solda) sigara yasasını konuştu.

Prof. Elif Dağlı, Milliyet'in bazı AVM'lerdeki restoranlarda sigara yasasının uygulanmadığını ortaya koyan haberinden sonra suç duyurusunda bulunma kararı aldıklarını söyledi

GÜRKAN AKGÜNEŞ İstanbul

Sigara ve Sağlık Usul Komitesi (SSUK) Başkanı Prof. Dr. Elif Dağlı, sigara yasasına uymayan alışveriş merkezleri (AVM) hakkında suç duyurusunda bulunacaklarını belirtti. Milliyet'in bazı AVM'lerdeki restoranlarda sigara yasasının uygulanmadığını ortaya koyan haberinden sonra suç duyurusu kararı aldıklarını belirten Dağlı, işletmelerin "Müşteri azalıyor" iddiasının da doğru olmadığını söyledi. Müşteri kaybının nedeninin sigara içene-

Prof. Elif Dağlı, New York Belediye Başkanı Bloomberg'e (solda) sigara yasasını konuştu.

me değil ekonomik kriz olduğunu kaydeden Dağlı, 6 yıl önce dumandan alınan New York'lukı bar, restoran ve pub'lara em-ödedikleri verginin eski döneme göre yüzde 8.7 oranında arttığını söyledi.

Marmara Üniversitesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Elif Dağlı, sigara yasasının eğlence sektörü ve ikram endüstrisinde müşteri sayısını azaltmadığını dünyadan örneklerle anlattı. Kapalı alanlar dumandan arındırılan İ-

lando'da yasadan arındırılan işletmelerde çalışan sayısının 2006'da yüzde 5, 2007'de de yüzde 7 arttığını kaydeden Dağlı, New York'taki restoran ve barlarda da sigara içiminin sona ermesinden sonraki yıl yüzde 8.7'lik vergi artışının sağlandığını bildirdi.

Dağlı, "New York Belediye Başkanı Michael Bloomberg ile bir kongrede sohbet ettim. Kendisi, New York'ta sigarasız hale getirdikleri dönem müthiş bir muhalefetle karşılaştıklarını, özellikle Avrupa turistlerin kente gitmeyeceğinin söylendiğini anlattı. Ama Bloomberg, Avrupa'dan da dahil New York'a gelen turistlerin 6 yıl önceye göre rekor seviyeye ulaştığını söyledi" dedi.

Yollar kapandı kardan

Yokuşu çıkamadı!

Kanser hastası 80 yaşındaki Fatma Akkuş'un bulunduğu minibüs, Zonguldak Karaelmas Üniversitesinde Tıp Fakültesi Hastanesi'ne giden yokuşu çıkamadı. Yakınları yarılı kadını önce tekerlekli sandalyesiyle çıkarmaya çalıştı. Başarılı olamayan kölüne gripürümeye başladılar. Bir sırada arkadan gelen bir araçta bindirilen kadın, hastaneye ulaştırıldı. ■ DHA

DHA, AA

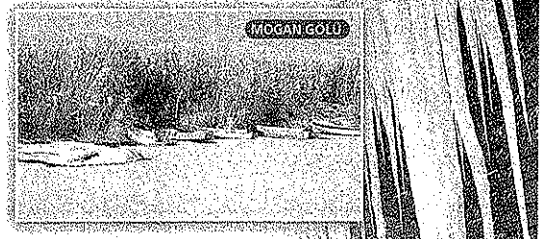
Kar nedeniyle Sivas'ta 433, Hakkâri'de 130, Samsun'da 216, Sinop'ta 255, Ordu'da 109, Zonguldak'ta 58, Sakarya'da 50, Düzce'de 101, Karabük'te 9, Erzurum'da 167, Bingöl'de 25, Erzincan'da 123, Kars'ta 70, Muş'ta 10, Iğdır'da 67, Van'da 262, Tunceli'de 40, Şırnak'ta 55, Bingöl'de 25, Trabzon'da 203, Giresun'da 171, Rize'de 135, Gümüşhane'de 115, Artvin'de 38 ve Bayburt'ta 3 köy yolu ulaşma kapandı.

Gece hava sıcaklıklarının sıfırın altında olmak üzere Ardahan'da 24, Erzurum'da 22, Kars'ta 16, Erzincan'da 13, Ağrı'da 11, Muş'ta 9 ve Iğdır'da 5 derece olarak ölçüldü.

THY'nin alt markası olan Anadolu Jet'i dün sabah yapılması gereken Ankara-Van seferi iptal edildi. THY'nin Ankara-Van seferini yapan uçak, kar yağışı ve sis nedeniyle Van Havalimanı'na iniş yapamadı. İstanbul-Samsun seferini yapmak üzere kalkan THY uçağı da kar yağışı ve sis nedeniyle Samsun-Çarşamba Havalimanı'na iniş yapamadı. Ankara Esenboğa Havalimanı'na yönlendirilen uçak buraya iniş yaptı.

İDO'nun Bandırma-Yenişehir ile Bostancı-Armutlu arasındaki bazı seferleri hava koşulları nedeniyle iptal edildi.

Ağrı kent merkezi, Hamur ve Tutak ilçelerinde, Trabzon'un Hayrat ve Şal pazarı ilçelerine bağlı köylerde okullar 2 gün tatil edildi. Kastamonu'nun Küre ilçesinde, Van'ın Çatak ve Bahçesaray ilçelerinde okullar 1 gün tatil edildi. Erzurum'daki okullar da bugün eğitim verilmeyecek. Iğdır kent merkezi ve Tutluca, Ara-

lık, Karakoyunlu ilçeleri ve Köylü ile Erzurum'un Aşkale ilçesindeki okullar da 1 gün tatil edildi.

Mogan ve Eymir buz tuttu

Ankara'nın önemli mesire alanlarından Mogan ve Eymir gölünde yaklaşık 3 santimetre buz tabakası oluşmaya başladı ve su bisikletleri buzların içinde kaldı. Gökden beslenen kuşların yem bulma sıkıntısı yaşadığını aktaran yetkililer, kuşlar için göl yüzeyine eklemek ve yem atacaklarını bildirdi.

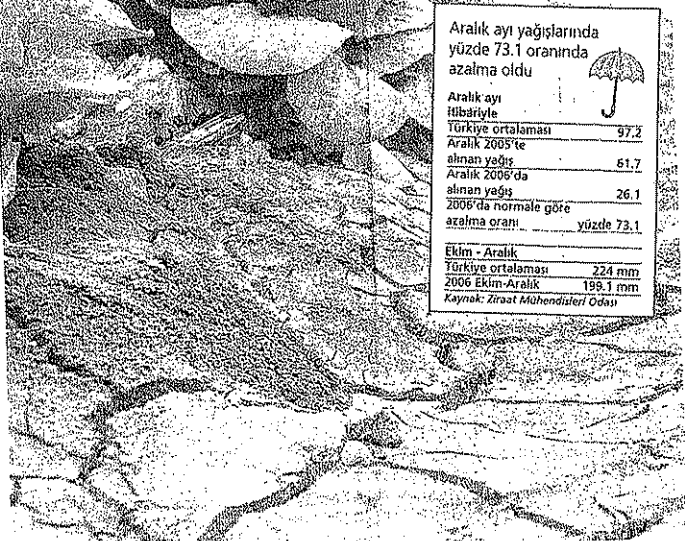
Minibüsün altında kaldı

Van'ın Ozalp ilçesine, Yukarı Turgah köyünden taşmalı eğitim kapsamında ilçe merkezindeki 20 Temmuz İlköğretim Okulu'na öğrenci taşıyan Mehmet Amac idaresindeki minibüs kara saplandı. Sürücü Amac, araç çıkarmak için öğrencilerden yardım istedi. Yardım etmeye çalışan 8. sınıf öğrencisi Şaban Alan (15), minibüsün kayması sonucu aracın arka tekerleği altında kaldı. Akın, kurtarılmadı. ■ ULUDAĞ

68

KURAKLIK ALARMI

Türkiye, mevsim normallerinin ancak dörtte biri oranında yağış aldı. Eğer mart ve nisan aylarında da yeterli yağış olmazsa ciddi üretim kayıpları yaşanacak. Bakanlık ve tarım kuruluşları çare arıyor

Aralık ayı yağışlarında yüzde 73.1 oranında azalma oldu

Aralık ayı itibarıyla	
Türkiye ortalaması	97.2
Aralık 2005'te alınan yağış	81.7
Aralık 2006'da alınan yağış	26.1
2006'da normale göre azalma oranı	yüzde 73.1

Eklim - Aralık

Türkiye ortalaması	224 mm
2006 Ekim-Aralık	198.1 mm

Kaynak: Ziraat Mühendisleri Odası

Merkez Bankası da kuraklık uyarısı yaptı

Merkez Bankası Başkanı Durmuş Yılmaz, 2007'nin ilk enflasyon raporunu açıklarken kuraklık sorununun enflasyon için 'riskler' arasında saydı. Yılmaz, "Olumsuz hava koşulları ve kuraklığın sürmesi, fiyatlar üzerinde önemli bir risk oluşturuyor. Ocak ayında işlenmiş gıda fiyatlarının yüksek artışları gözlemlenebileceğine işaret ediyor" dedi.

Merkez Bankası Başkanı Durmuş Yılmaz, 2007'nin ilk enflasyon raporunu açıklarken kuraklık sorununun enflasyon için 'riskler' arasında saydı. Yılmaz, "Olumsuz hava koşulları ve kuraklığın sürmesi, fiyatlar üzerinde önemli bir risk oluşturuyor. Ocak ayında işlenmiş gıda fiyatlarının yüksek artışları gözlemlenebileceğine işaret ediyor" dedi.

Ziraat Mühendisleri Odası'nın özel bir çalışma grubu kurarak hazırladığı 'Kuraklık ve Etkileri' raporuna göre, Türkiye Aralık 2006'da normalin dörtte biri oranında yağış aldı. Yine Türkiye'de ekim ve aralık döneminde uzun yıllar yağış ortalaması 224 mm olduğu halde 2006 Ekim-Aralık döneminde 199.1 mm yağış kaydedildi. Bu performansın 10-15 yılda bir görülen ekstrem kurak yılının başlangıcı olduğunu endişesi yarattı.

Buğday, arpa, çavdar ve yulaf ile karnabahar, soğan ve patates gibi kışık ürünlerde verim ve üretim kayıpları ortaya çıkacak. Buğday üretimi 1 milyon tonluk azalma olacak. Bunun karşılığında 400 milyon YTL. Karnabahar, soğan ve patates üretiminde yüzde 20 düşüşler bekleniyor. Kiraz, kavun, sefali, püresiye, zeytin ve üzümde yalnızca bahar etkisiyle çekiçlenme yaşanıyor. Ancak şimdiki de arkaından don yaşanması tehlikesi var. Böyle olursa bu ürünlerde de ciddi azalmalar olacak.

'Döngüsel kuraklık mı?' Türkiye Ziraat Odaları Birliği (TZOB) Ulusal Kuraklık Merkezi'nin güncellenmiş istatistikleri, TZOB, ayrıca Su Konseyi kurulmasını ve Su Yasası çıkarılmasını üretti. Devlet Su İşleri'nin tesislerini gerektiren bazı barajlarında doluluk oranı çok düşük düzeyde.

Hangi üründe neler olabilir?

Ziraat Mühendisleri Odası ve diğer uzmanların tespitleri şöyle: BUĞDAYDA NISAN YAĞMURU BEKLENTİSİ: Türkiye'nin toplam buğday üretiminin dörtte birinden fazlasını üreten beş ildeki üretim kaybı 1 milyon ton düzeyine ulaşacak (TÜİK, 2005'te 21.5 milyon ton olan rekolte tahmini 2006 için önce 20.5, daha sonra 20 milyon ton olarak revize etti.) Yımsır tahmini, kışık buğdayda kuraklık sorunu nedeniyle üretim düşüştü 1 milyon ton olacak.

sefali gibi serri çekideki meyveler ve naranciya, zeytin ve üzüm de yağış ve asıllardan kurtulma evresine yeterince ulaşamamaları verimini etkileyebilecek. "Yulafın buğdaydan sonra don olasılığı gündemde. Don yasanırsa kışık sebze ve meyve fiyatlarında artış olması ve bunun da mutfağımıza yansımaları kaçınılmaz.

zeytin ve üzüm de yağış ve asıllardan kurtulma evresine yeterince ulaşamamaları verimini etkileyebilecek. "Yulafın buğdaydan sonra don olasılığı gündemde. Don yasanırsa kışık sebze ve meyve fiyatlarında artış olması ve bunun da mutfağımıza yansımaları kaçınılmaz.

Spekülatörlere dikkat

Buğday fiyatlarının tirmanması örneğinde olduğu gibi (Son aylarda fiyatları bazı yörelerde yüzde 30 oranında arttı!) ürünü rekoltesindeki düşüşler fiyatları yukarı doğru çekecek. Bazı spekülatörler şimdiden devreye girmiş durumda. Enflasyon gelişmelerini izleyen Merkez Bankası, kuraklığı enflasyon için 'risk' kategorisine atıyor. Ziraat Mühendisleri Odası Başkanı Gökhan Günaydın, 2006 ürünü için sorun olmadığını, asıl problemin 2007 ürününe odaklanıyor. Ancak piyasada şimdiden katık verme havası yaratıldığına dikkat çekerek Günaydın, "Ekmek fiyatlarına zararlı yapmamak isteyenler, bazı tüccarlar böyle söylentiler çıkarıyor. Bu doğru değil" dedi. Toprak Mahsulünlü ve Orman İşletimi ve Stoklarının Yeterli Olduğunu, gerçekliğinde birkaç saat içinde bile ihlalat yapıp arpa piyasaya midahale edebileceklerini, sanayicilerin endişe etmemesi gerektiğini açıkladı.

Buğdayta hangi ilde ne kadar üretim düşüşü bekleniyor?

İller	Üretim (milyon ton)	Üretim kaybı (milyon ton)	Üretim kaybı (%)
Konya	1.8	10	180
Adana	1.2	30	360
Sanlıurfa	1.2	20	240
Ankara	0.9	10	90
Hatay	0.5	30	150
Toplam	5.6	1 020	

Tarım Bakanlığı, 'Kuraklık Eylem Planı' hazırladı

Kuraklıkla ilgili gelişmeleri değerlendiren Tarım Bakanlığı bir eylem planı hazırladı. Bakan Mehdi Eker, küresel ısınma ve kuraklıktan en fazla tarımın etkileneceğini söyledi. Eker, dünya genelinde yaşanan hububat ekim alanlarının değişmesine ve hububatta en az yüzde 10'luk bir düşüşe neden olabileceğinin bilim adamları tarafından açıklandığını kaydetti.

TZOB: Acilen Su Yasası çıkarılsın

Kuraklık konusunda bir açıklama yapan Türkiye Ziraat Odaları Birliği Başkanı Şenisi Bayraktar bir Su Konseyi kurulmasını ve bir de yasa çıkarılmasını istedi. Bayraktar'ın açıklaması şöyle: "En kurak yılların yaşanmış olduğu bu dönemde, orta ve uzun vadede küresel ısınma ve kuraklığın neden olacağı olumsuz etkilerin giderilmesine yönelik "Kuraklık Eylem Planı" hazırlanmış ve bildi-

reca Eker, önemüzdeki güncelleme baya geçirilerek bu plan çerçevesinde "Kuraklık Yönetim Koordinasyon Komitesi" adında bir organizasyon oluşturulmasına karar verildiğini ifade etti.

Bakan Eker, söz konusu koordinasyon kurulmasını "Türkiye'nin küresel ısınmadan ne şekilde etkilenmeyeceği, hangi bölgelerin risk altında olduğu, yeni fırsatlar..." gibi konularda çalışmalar yapacağına işaret etti.

Bu etkinin 'temasal kuraklık' aşamasına gelmiş olabileceğini belirttiler

Bu etkinin 'temasal kuraklık' aşamasına gelmiş olabileceğini belirttiler. Bayraktar şöyle devam etti: "Bu konunun araştırılması gerekir. Bilim çevreleriyle işbirliği yapılarak meteorolojik kuraklığın tarımsal kuraklığa dönüşmesi olasılığı izleniyor. Bunun bir merkezden sürekli izlenmesi gerekir. Ulusal Kuraklık Ölçme Merkezinde farklı disiplinlerden araştırmacıların bulunması, su toplama hazırlanması, su transferi için planlar hazırlanması, Su Konseyi kurulması ve suyun taşıyıcı ve etkili bir şekilde kullanılmasını için 'Su Yasası' çıkarılması."

Sanayiciler endişeli, ekmek fiyatı artabilir

Kuraklığın ürün rekoltesinde önemli düşüşlere yol açması beklenirken, bu sadede üreticilerin cebine giren parayı azaltıyacak. Aynı zamanda tarımsal ürüne dayalı, un, meyve suyu, alkolü içecekler gibi birçok sanayi dalında hammede sıkıntı, dolayısıyla fiyat ve maliyet artışları getirecek.

Eğer gerekli önlemler alınmazsa buğday fiyatlarındaki her artış, öncelikle ekmek fiyatlarına yansımalar olacaktır. Fiyat artışlarının ekmek fiyatını yükseltmek için fırsat olarak kullanılacağı belirtiliyor.

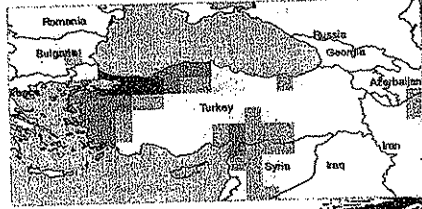
DSİ gelişmeleri izliyor, mart - nisan kritik

Salıncı barajlarında doluluk oranı yüzde 41 düzeyinde. İstanbul, Ankara, İzmir ve Bursa gibi büyük şehirlere içme suyu veren barajların aktif doluluk oranını ise yüzde 25. Devlet Su İşleri (DSİ), 2007 yıl içinde ciddi bir sıkıntı yaşanmaması için mart ve nisan aylarını kritik dönem olarak belirledi.

Üreticiler buğdayı yağmurlamayla suladı

Adana'nın Çeyhan ve Yumurtalık ilçelerinde, yaklaşık iki aydır yağış olmaması nedeniyle kuraklık tehlikesiyle karşı karşıya kalan üreticiler, buğday ekili alanlarda yağmurlama sistemine yöneldi. Çeyhan İlçe Tarım Müdürü Muhammed Ali Tekin, ekili tarım ürünlerinin ihtiyaçlarını giderilmesi için kanalelere su bırakıldığını belirterek çiftçilerin ekili tarımlarını sulamaya başladıklarını söyledi.

İşte Türkiye'nin kuraklık haritası

Sitedeki tahminler, 3 yıl sonra İç Anadolu Bölgesi'nde kuraklığın "az"dan "had safhada kuraklık" düzeyine çıkacağını öngörüyor. Haritalarda koyu renk "tehlike", açık renk ise yağış konusunda "sorun yok" mesajını veriyor.

Türkiye'ye 'kurak' yaz uyarısı

Londra Üniversitesi'nin kuraklık tahminlerine göre, 2007 yazında İstanbul da dahil olmak üzere yurdun kuzeybatı kesimlerinde kuraklık "had safhada" yaşanacak

KONYA AA

Londra Üniversitesi'nde (University College London) bir çalışma birimi, dünyanın her yerine ilişkin olarak yaptığı kuraklık tahminlerini, internet üzerinden yayımlıyor. İnternet sitesi tarafından yapılan değerlendirmelere göre, bahar aylarında Türkiye'nin batı kesiminde "az" düzeyde seyredecek olan kuraklık, İç Anadolu'da "orta düzeyde" görülecek. 2007 yaz aylarında ise Türkiye'nin batısında ve İstanbul'un da içinde bulunduğu, özellikle yurdun kuzey batı kesimlerinde kuraklık "had safhada" yaşanacak. Aynı dönemde İç Anadolu'da kuraklık "az-orta" düzeyde yaşanırken, Doğu Anadolu "orta-şiddetli" kuraklıkla karşı karşıya kalacak.

Jeoloji Mühendisleri Odası Konya Şube Başkanı Yrd. Doç. Dr. Talih Nalbantoğlu, tahmindeki verilerin İç Anadolu'ya değin doğru tahminler içerdiğini vurguladı. Nalbantoğlu şunları kaydetti:

"Veriler, dikkat çekici bir şekilde önümüzdeki 1 yıl içinde İç Anadolu Bölgesi'nin 'az-orta' derecede kuraklık yaşayacağını, 2 yıl sonra 'az' düzeyinden 'şiddetli' düzeyde bir kuraklığa ulaşacağını, 3 yıl sonra ise kuraklığın 'az'dan 'had safhada kuraklık' düzeyine çıkacağını gösteriyor. Bu da bölgede su tasarrufuna ihtiyaç olduğunu gösteriyor."

Kuraklık dereceleri

İnternet sitesinde renklerle de anılan kuraklık değerleri şunları ifade ediyor:

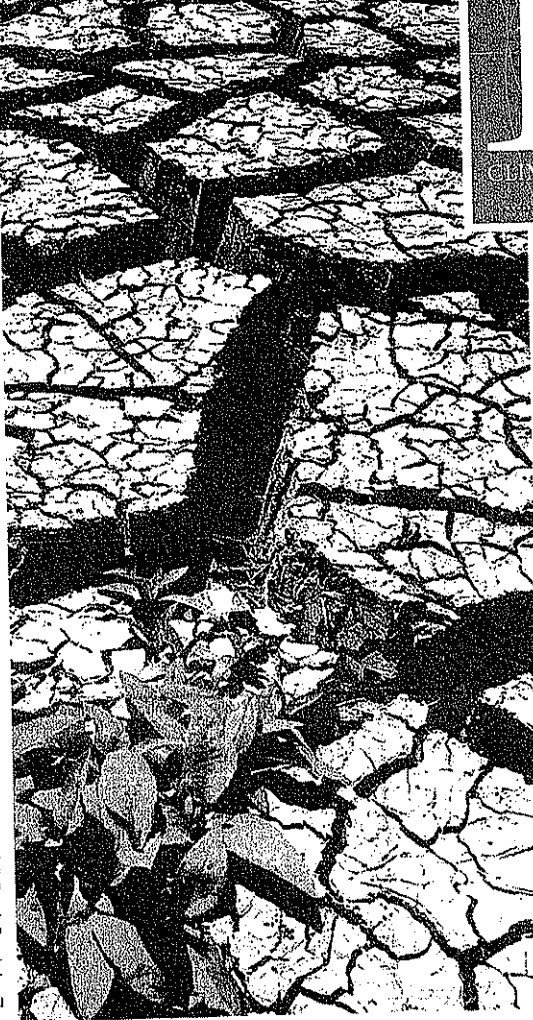
Az Kuraklık: Kuraklığa gidis var. Bitkilerde kusa süreli kuruma ve büyüme yavaşlaması, çok yavaş su açığı verilmesi. Yeşillikler ve bitki tam gelişmez.

Orta Derecede Kuraklık: Yeşillikler ve bitkilerde bazı hasar oluşması, yüksek yangın riski, nehirlerde düşük derecede su eksikliklerinin gelişmesi, gösüllü olarak su kullanımında kısıtlama yapılması.

Şiddetli Kuraklık: Yeşillikler ve bitkilerde kayıpların başlaması, çok yüksek yangın riski, su kullanımının başlaması, su kısıtlamasının önerilmesi.

Had Safhada Kuraklık: Büyük yeşillikler ve bitkilerde kayıpların olması, had safhada yangın riski. Yağın su kütüğü veya kısıtlaması.

Olağanüstü Kuraklık: Olağanüstü yangın riski, acil durum oluşturan göl, dere ve nehirlerdeki su kütüğü.

TÜRKİYE'NİN 'İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ ULUSAL BİLDİRİM RAPORU'

64 yıl sonra Ege

6 derece ısınacak

Türkiye'nin BM'ye ilk kez sunduğu raporda, 2071-2100 arasındaki dönem için kötümser senaryolar var: Kış mevsiminde, Türkiye'nin doğusunda sıcaklık artışı olacak. Yazın özellikle Ege Bölgesi'nde sıcaklıklar 6 derece artacak

Türkiye, Birleşmiş Milletler'e (BM) ilk kez sunduğu "İklim Değişikliği Ulusal Bildirim Raporu"nda 2071-2100 arasındaki dönem için kötümser senaryosunu açıkladı.

Rapordaki veriler, Türkiye'nin geçen yüzyıldaki mevsim normallerinin önemli ölçüde değişeceğini gösteriyor.

Milliyet'in edindiği rapordaki senaryoda, Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü ve İstanbul Teknik Üniversitesi tarafından ortaklaşa yapılan çalışmayla 1961-1990 arasındaki dönem temel alındı.

Bu bağlamda 2071-2100 arasındaki dönem için Türkiye'nin iklim değişikliğinden nasıl etkileneceği konusundaki öngörüler sıralandı.

Karadeniz'de yağış artacak

Rapordaki senaryoya göre, kış mevsiminde, bugünkü durumdan farklı olarak Türkiye'nin doğusunda sıcaklık artışı yaşanacak. Yaz mevsiminde, özellikle Ege Bölgesi'nde sıcaklıklar 6 derece artacak.

Ölke genelinde yıllık ortalama sıcaklık artışı ise 2-3 derece olarak öngörüldü. Rapora göre, kış, ilkbahar ve sonbahar

da, Karadeniz'in kuzeydoğu kıyılarını geçen yarıyıl kıyısında daha fazla yağış olacak. Ege ve Akdeniz'in kıyı bölgelerindeki yağışlarda ciddi azalma olabilecektir. Fırat ve Dicle havzalarında sonbahar mevsiminde yağış artışı

Ekonomi'de etkilenebilir

Küresel olarak ekonomide ancak yüzde 1,5'lik büyüme olacağı hesaplanan rapora göre, 2071-2100 yılları arasında Türkiye, turizmi sulama sıkıntısı nedeniyle ekonomik açıdan da uluslararası karşılayacak.

Doğu Anadolu Bölgesi'nin ve Karadeniz'in doğu kesimlerinde kat suyu açısından 200 milimetreye ulaşan azalmalar görülecek. Bu da Türkiye'deki nehir havzaları akışını ve nehirlerdeki su seviyelerini doğrudan etkileyecek.

Yeni nesil enerji gerekiyor

"Nehirler, Türkiye'nin ana su kaynaklarıdır" ifadesinin vurgulandığı rapora göre, nehir yataklarındaki değişim dolayısıyla sadece içme suyu değil, yerel ve endüstriyel kullanım için yeni nesil sulama ve enerji tesislerinin geliştirilmesi gerekiyor.

Gökova Körfezi SOS veriyor

Muğla Gökova Körfezi'ndeki kirlilik, iki yıl süren bir araştırmayla gözler önüne serildi: Bölgede ağır metal kirliliği yaşanıyor. Ayrıca biyolojik kirlilik de her gün artıyor. Acil önlem alınmalı!

AHMET BAYRAK Muğla DHA

Çevre ve Orman Bakanlığı'nca iki yılda tamamlanan "Gökova Özel Çevre Koruma Bölgesinin Kıyı ve Deniz Alanlarının Biyolojik Çeşitliliğinin Tespiti" projesi, kirlilik tespit edilen Gökova Körfezi'nde acil önlemler alınması gerektiğini ortaya koydu.

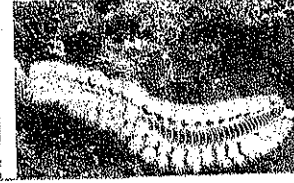
İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve İşletmeciliği Enstitüsü'nden bir ekip tarafından yapılan araştırmada, Muğla Gökova Körfezi'ndeki kirlilik gerçeği gözler önüne serildi.

Boncuk Koyu bahçeliğe kapatıldı

Araştırmalarda, Akdeniz'de koruma altında olan kum köpekbalıklarının bitiren tek yavrulama alanı olan Gökova Körfezi içinde kalan Boncuk Koyu olduğu ortaya çıktı. Köpekbalıklarının yavru gelişmelerinin Boncuk Koyu'nun yanı sıra diğer koyularda da olduğu belirlendi. Bunun üzerine Boncuk Koyu bahçeliğe kapatıldı. İzinsiz dışa çıkışı yasaklandı.

Tatlısu ekosistemi korunmalı

Ayrıca birçok alanda yerleşim ve turizm etkilerinin su kalitesini olumsuz yönde etkilediği, biyolojik çeşitlilik için sağlığını olumsuz etkilediği, tatlısu kaynaklarının kirlenmesi-ne bağlı olarak su kalitesinin olumsuz etkilendiği tespit edildi. Akyağzı'da bulunan plaja Az-

Metal kirlilik bilimsel olarak anlaşıldı

Özel Çevre Koruma Kurumu (ÖÇKK) Başkanı Önder Kıraç, Körfez'de metal, atık ve biyolojik kirliliğin bulunduğu bir bilimsel olarak anlaşıldığına dikkati çekerek, "Gökova Körfezi'nde suda çözünmüş ve asılda katı

maddede absorbe olmuş metaller, kabul edilebilir değerlerin üzerinde çıktı. Bölgede ağır metal kirliliği yaşanıyor. Bunun yanı sıra biyolojik kirlilik de gün geçtikçe artıyor. Acil önlemler alınmalı" dedi.

mak kanallıyla evsel atıkların karıştığı, bunun da su kalitesini bozduğu anlaşıldı. Ancak bu bölgedeki plaj suyu kalitesini iyileştirmek adına, tatlı su ekosistemine zarar verecek girişimlerden kaçınılması, yerine atık su giderim çalışmalarına önem verilmesi istendi.

Tur tekneleri koyuları kirliliyor

Raporda, tur teknelerinin uğradığı koyularda katı atıkların fazla olduğu, kirlenmenin de arttığı belirtildi. Yaz aylarında koronaki yapılarıyla

pek çok gezici teknelerine ev sahipliği yapan Karacasöğüt, İngiliz Limanı, Hürsüz Koyu, Yedi Adalar ve Bördübet'te yoğun katı atık tespit edildiği, bazı noktalarda mikrobiyolojik kirlilik saptandığına, bu bölgede ek olarak gelecek her yılın hassas dengesi olumsuz yöne kaydıracağına dikkat çekildi.

Geçmiş çalışmalarında etkileri vurgulanan Yatağan Termik Santrali gibi sanayi faaliyetlerinin, bu çevrede ele alınarak koruyucu önlemlerin artırılması gerektiği vurgulandı.

Yatağan'a 1.152 milyon YTL ceza

YILDIZ YAZICIOĞLU Ankara

Çevre ve Orman Bakanı Osman Pepe, yakınındaki yaşam alanını "kül denizi" bir görünümle tehdit eden Yatağan Termik Santrali hakkında Muğla İl Çevre Orman Müdürlüğü'nün cumhuriyet savcılığına başvuracağını açıkladı. Pepe, "İl müdürlüğümüz bu işlet-

meye, 6 Haziran'dan bugüne kadar 6 defada toplam 1 milyon 152 bin YTL'lik ceza kesmiştir" dedi.

Santrali, limit hava kirliliği değerlerini aşmaması için sürekli uyardıklarını vurgulayan Pepe, filtre önlemine 9 yıldır geçilememesini, "Malesef Türkiye gerçeği. Ancak yeni Çevre Kanunu ile bunlara hukuki yaptırım uygula-

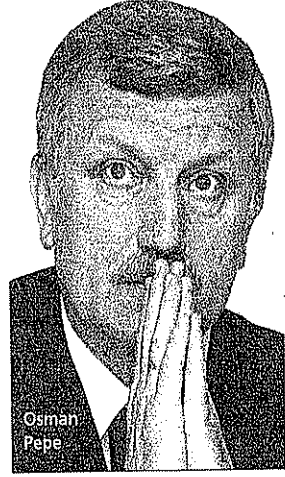
yabılıyorz" sözleriyle değeri-
lendirildi. Pepe "Sizce 9 yıldır filtresiz bir termik santral nasıl çalıştı?" sorusuna "Elbette bunu hoş bulmuyorum.

Ama malesef bugüne kadar sanayi tesislerimizde önlem alınmamıştır. Bunlar ülkemizdeki acı gerçekler olarak karşımıza çıkıyor. Artık bu tesisleri zorlayaca-

ğız" yanıtı verdi.

Santrali yakın takipte tuttuklarını da dile getiren Pepe, "Yatağan'a gönderdiğimiz bir mobil hava kirliliği ölçüm istasyonunca sürekli günlük tespitler yapıyor.

Limit değerleri her aşuklarımızda mutlaka ceza uygulayacağız ama bununla da yetinmeyeceğiz" dedi.

Osman Pepe

Her tür atık var

Asıl Van Gölü canavarı 'kirlilik'

Türkiye'nin en büyük gölü olan Van Gölü, sanayi atıkları ve evsel atıklarla her geçen gün biraz daha zehirleniyor. Uzmanlara göre, kanalizasyon da akan gölü kurtarmak için hemen önlem alınmazsa, ekosistem değişebilir

Tuzlu ve sodalı suyuyla 3900 hektarlık alana sahip göl, nüfusu 500 bini geçen şehrin merkezindeki sanayi kuruluşlarının, 6 ilçe ile 2 belde ve 100'e

Osman Kara

Istanbul

yakın köyün kanalizasyon atıklarıyla kirleniyor.

Göl çevresinde Erciş Şeker Fabrikası, Van Çimento Fabrikası, yem ve un fabrikaları, Van Organize Sanayi Bölgesi, Sümerbank Kumdura Fabrikası gibi önemli endüstri kuruluşları ile çok sayıda hayvansal ürün işleme atölyeleri bulunuyor.

Sadece Şeker Fabrikası'nın arıtma tesisi olduğunu belirten Yüzüncü Yıl Üniversitesi Ziraat Fakültesi Su Ürünleri Bölümü Öğretim Üyesi ve Doğa Gözcüleri Derneği Başkanı Doç. Dr. Mustafa Sarı şunları söylüyor:

Arıtma tesisi yok

"Van Organize Sanayi Bölgesi'nde şimdilik faaliyet gösteren 30'dan fazla fabrikanın hiçbirinde arıtma ünitesi bulunmuyor. Faaliyet gösteren tüm fabrikaların atıkları hemen bölge içinden geçen Morali Deresi'ne bırakılmakta ve 1 km sonra Van Gölü'ne karışmaktadır. Her ekolojik ortamın bir taşıma kapasitesi olduğu gibi, Van Gölü'nün de bir özümleme kapasitesi vardır. Ne

Van Organize Sanayi Bölgesi'nde faaliyet gösteren fabrikaların arıtma tesisi yok. Atıklar Morali Deresi'ne, oradan da Van Gölü'ne kanıyor. Van Gölü kıyıları da çöplük gibi...

yazık ki en az 15 yıldır gelen kirlilik yükü Van Gölü'nün özümleme kapasitesinin üzerinde.

'Ekosistem değişir'

Gölde balıkçılık ve turizm amaçlı olarak kullanılan 200 civarındaki teknenin hiçbirinde atık

su tankı bulunmuyor. Her türlü atıklarını doğrudan göle bırakıyorlar."

Gölün yerleşim yerlerine yakın kıyılarında, dışkı bulunması anlamına gelen kolibasil tespit edildiğini belirten Sarı, şöyle devam etti: "Eğer bu mikroorganiz-

mayla aşırı miktarda bulaşmış bir su ortamıyla temas edilirse hastalık bulaşma riski artmış olacaktır. Koli basili oranındaki artış gölde yüzen insanların sağlığını tehdit ediyor ve gölde yaşayan tek canlı olan inci kefalinin de yaşam alanını kısıtlıyor. Van Gölü küçük

bir ekosistem değil dinamik bir ekosistem. Bu kirlilik devam ederse dışarıdan göle karışan azot, fosfor gibi besin yükleri artarak oksijen miktarına etki edecek. Tedbir alıp arıtma tesisleri kurmazsak ekosistem önümüzdeki yıllarda değişecektir."

Başlarken...

Dünya, "Küresel ısınma" kavramıyla 19. yüzyılda tanıştı. Ama popülerlik kazanması 20. yüzyıl sonlarında oldu. Son yıllarda ise gündelik konuşmamıza yerleşti. Günümüzde ortalama eğitim almış herkes, az veya çok "küresel ısınma" ve "iklim değişikliği" kavramlarından haberdar. Sıcaklıkların artması, suyun yok olması, seller, beklenmedik hava değişimleri bilgilis bilgisiz herkesi ilgilendiriyor. Hemen "Neler oluyor?", "Dünya nereye gidiyor?", "Bütün bunlar kayımsız mıdır?" gibi çeşitli sorularla akları gezmeye başlıyor.

Peki nedir bu küresel ısınma? Kimisi gibi fosil yakıtların kullanılması, emisyonların yok edilmediği, karbondioksit ve diğer gazlı sera gazlarının atmosferdeki miktarının artması, buharlanma, yeraltı suyunun azalması, atmosferdeki buhar ve sera gazları adı verilen karbondioksit, su buharı, ozon, metan, azotoksit ve kloroflorokarbon gazlarının miktarındaki artış,

dünyanın atmosfere geri yollanması gibi süreçlerin daha fazla ilerletilmesi yeniden atmosfere yayılmasına yol açıyor. Yani bu sera gazları vasıtasıyla sıcaklık atmosferde tutuluyor. Bu da ortalama sıcaklığın artmasına anlamına geliyor.

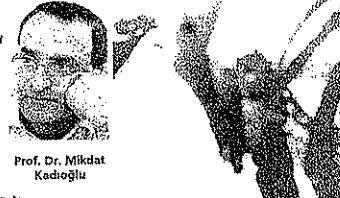
Bunun işaretleri neler? Geçen yüzyılda dünyanın sıcaklığı 0,6 derece arttı. Deniz seviyelerinde yükselmeler oluyor, buzulları bir kısmı eridi, hâlâ da erimeye devam ediyor. Dünyanın çeşitli yerlerinde yağış miktarları değişti, kimi bölgelerde fırtına ve sel oluyor arttı.

1860 yılından beri görülen en sıcak 20 yılın 19'u, 1980'den sonra yaşandı. 1998, aletsel kayıtlara, ağaç halkası ve buz örneklerine göre son bin yılın en sıcak yılı; 2002 ise ikinci en sıcak yıl oldu. Son 50 yıl, buzul kayıtlarına göre son 6 bin yılda gözlenen en sıcak zamanı yitirdi. Olayınus sıcaklık kayıtlarına göre 1950'li yılların ortalarından 1990'ları ortalarına kadar önemli bir ısınma yaşandı.

Bu küresel iklim değişiminin sonu mu? Prof. Dr. Mikdat Kadoğlu soruya şöyle yanıtlıyor:

"Bu soruların yanıtı Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli tarafından net bir şekilde verilmiş ve büyük kabul görmüş. Sadece ısınma olarak, yani doğal nedenleri ihmal ederek, su anki ısınmaya tam olarak açıklayamayız. Ama tüm etkileri dikkate aldığımız zaman su anki ısınmaya tam olarak açıklayabiliyoruz. Sonuç olarak bilimsel anlamda hiç şüpheli yok; artık insan iklimi değiştiriyor, hem de jeolojik evrelerde hiç gözlenmemiş kadar hızlı değiştiriyor. Bu yüksek ısınma yüzünden de yer yüzünde tropikal fırtınalar, kuraklık ve ani seller şeklinde alarm zilleri çalıyor... Tabii onaylanmalı!"

Bu yazı dizimizde küresel ısınma ve iklim değişiminin Türkiye'ye etkileri konusunda derinlemesine yazacağız. "Türkiye'yi yakını gelecekte nasıl bir iklim bekliyor?", "Türkiye bu değişime nasıl hazırlanıyor?", "Bu konuda devletin bir politikası var mı?" gibi soruların yanıtlarını arayacağız.

Prof. Dr. Mikdat Kadoğlu

Küresel ısınma felaketi kapımızda

Onay Yılmaz

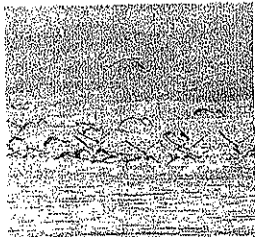
İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ 2030'DA TÜM ŞİDDETİYLE KENDİSİNİ HİSSETTİRECEK

Türkiye kuruyacak

Bilimsel tahminlere göre, Samsun'dan Adana'ya bir hat çizildiğinde, 2071-2100 yılları arasında bu hattın batısında kalan bölüm 3-4 derece, doğusunda kalan bölüm 4-5 derece ısınacak

2030'da Türkiye'nin büyük kısmı oldukça kuru ve sıcak bir iklimin etkisine girmiş olacak. Deniz seviyesi yükselerek tatlı su kaynaklarını ve delta alanlarındaki tarım alanlarını yok edecek

Türkiye, Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli (IPCC- Intergovernmental Panel of Climate Change) tarafından yapılan araştırmada, iklimin yaratacağı etkiler bakımından dünyadaki en riskli 5 bölge arasında yer alıyor. IPCC'nin 2002'de yayınlanan İkinci Teknik Raporu'na göre, 1901-2000 yılları arasında Türkiye'de her 10 yılda sıcaklık 0,2 derece arttı, yağışta da ortalama yüzde 10 oranında düşüş meydana geldi. 2071-2100 yılları arasında da Samsun'dan Adana'ya bir hat çizildiğinde bunun batı kısmının 3-4 derece, doğu kısmının 4-5 derece ısınacağı tahmin ediliyor.

Sıcaklık artışı Van Gölü'nü de vuracak.

ton civarında karbondioksit bıraktığını belirten Türkiye, "Dünya ortalama sıcaklık 20'inci yüzyılda, bu bizim çağımızdan hiç de iyi bir sonuç değil. 2010 yılında bu rakamın 400 milyon tonu ulaşacağını tahmin ediyoruz" diyor.

Onümüzdeki yıllarda Türkiye'de neler olabileceğine dair senaryoları, konuyla ilgili çalışmalar yürüten İTO Uçak ve Uzay Fakültesi Meteoroloji Bölümü öğretim üyesi Prof. Dr. Mikdat Kadoğlu ve Çankırı Onsekiz Mart Üniversitesi Fen Fakültesi öğretim üyesi Doç. Dr. Murat Türkçe gibi iklim bilimci uyarışan uzmanların görüşlerinden yola çıkarak ele alacağız.

Sıcaklıklar artacak
Küresel iklim modellerine göre, 2030'da Türkiye'nin büyük kısmı oldukça kuru ve sıcak bir iklimin etkisine girecek. Sıcaklıklar kışın 2, yazın ise 2 ila 3 derece artacak. Bununla birlikte dünyada olduğu

gibi Türkiye'de de özellikle gece sıcaklıklarında önemli artışlar şimdiden görülmeye başlandı. Çünkü atmosfere salınan fosil yakıt atıkları, yer yüzünün soğumasını önleyen bir "battaniye" görevi yapıyor.

Isıtma mevsimi kısıllanacak
Yıllık ortalama sıcaklıkları artıran İstanbul'da ısıtma mevsimi 25 Kasım'da başlayıp 2 Nisan'da sona erecek. Yani 48 gün daha kısıllanacak. Özellikle büyük kentlerde, sıcak devredeki gece sıcaklıkları belirgin biçimde yükselicek; bu da, havalandırma ve soğutma amaçlı enerji tüketimini arttıracak.

GAP yöresinde alarm
Türkiye genelinde yağışlar azalacak. GAP alanı başta olmak üzere tüm nehirlerin taşıdığı su miktarı düşecek. Nehirlerle daha az beslenen baraj göllerinin su seviyesi önemli ölçüde azalacak hidroelektrik enerji üretimi aksayacak. Van Gölü'ne de su akışı duracak. Tropikal iklime benzer olan iklimde düzenli, ani ve şiddetli yağışlar, seller, heyelan ve erozyonu arttıracak.

Turizme büyük darbe
Diğer Akdeniz ülkeleri gibi Türkiye için de en büyük sorun deniz seviyelerindeki yükselmeler olacak. Turistik plajlar ve yat limanları yükselen deniz suyu ile kullanılamaz hale gelebilecek. Zengin kuzey ülkeleri daha sıcak hava şartlarına sahip olunca, Türkiye gibi sıcak ülkelere daha az seyahat edilebilecek. Ayrıca artan hava sıcaklıkları nem ile birleşince daha yüksek bunaltıcılığı neden olabileceği gibi, sağlık sorunları olan yaşlı turistlerin sayısında azalmalar olabilecektir.

Sıcaklık artınca Uludağ'ın karı çabuk eriyecek, kış sporları sezonu kısıllanacak, çığ olayları artacak.

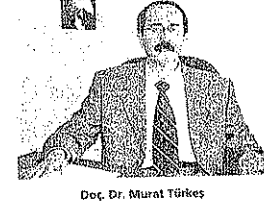
Uludağ eriyecek

Mevsimsel kar ve kalıcı kar-buz örtüsünün kapladığı alan ve karla örtülü devrenin uzunluğu azalabilecek. Daha az kar yağışı ve çabuk erimeden dolayı, Uludağ gibi kış spor merkezlerinden daha kısa sürelerde yararlanılabilecek ya da bu merkezler hiç kullanılmayacak. Kar erimecelerine bağlı olarak çığ sayısında artışlar görülebilecek.

Deniz seviyelerindeki yükselmelere yönelik tahminler değişebiliyor. Örneğin Ukrayna'nın Karadeniz için yaptıkları tahminler 1,5 metre kadar çıkıyor. Deniz seviyesi 10 santim yükselse bile etkileri büyük olacak. Türkiye'de manşetler büyük bir nüfus kıtlarına kayıyor. Her iki yılda 50 milyon kadar insanın kıyılarımızdaki su seviyesinden kötü bir şekilde etkileneneceği bekleniyor.

Kuş cenneti yok olacak
Akdeniz havzasındaki su seviyesinde 2030'a kadar 12-18; 2050 yılına kadar 14-38; 2100'e kadar da 35-65 santimlik yükselmeler bekleniyor. Deniz seviyesinin yükselmesinin yaratacağı en önemli problemlerden biri de tuzlu deniz suyunun tatlı su kaynaklarını tehdit etmesi. Tuzlu deniz suyu, nehirler ve yeraltı suları gibi, tatlı su kaynaklarını yok edebilecek. Ayrıca kıyı şeridinde ve delta alanlarındaki tarım alanları kullanılmayacak hale gelebilecek. Türkiye'de en riskli yerler Seyhan, Ceyhan, Göksu, Patara, Eşen Çayı, Fethiye, Büyük Menderes, Küçük Menderes, Bakırçay ve Gediz gibi Akdeniz delta alanları olacak. Kuş cenneti ve benzeri milli parklar tahrip olabilecek. Kuşların göç yolları ve konaklama yerleri değişebilecektir.

50 milyon tehdit altında
Kıyılarda su seviyesi yükseldiği zaman bütün yollar ve tesisler aynı Van Gölü'nün etrafında olduğu gibi bundan kötü bir şekilde etkilenen olacak. Uzmanlar, denizin kıyısında yapılan Karadeniz Otolyolu'na da bu anlamda dikkat çekiyorlar.

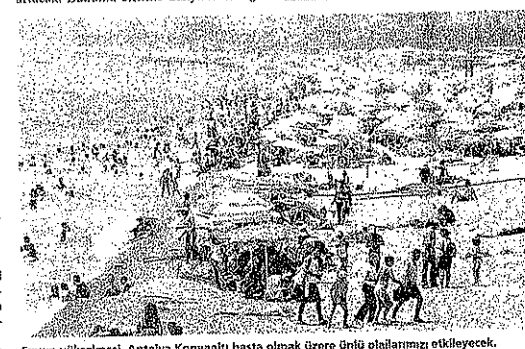
Doç. Dr. Murat Türkçe

Atmosferi kirliliyor

İklim bilimci Doç. Dr. Murat Türkçe, iklim değişikliğinin Türkiye'de neden olabileceği çevresel ve sosyoekonomik etkileri sıralarken iyi bir tablo çiziyor. Türkiye, iklim kısıtlarının, yeraltı suyunun jeolojik geçişinde olduğu gibi, ekvator-dan kutuplara doğru yüzlerce kilometre kayabileceğini, bunun sonucunda da Türkiye'nin, bugün Orta doğu ve Kuzey Afrika'da egemen olan daha sıcak ve kurak bir iklim kuşağının etkisinde kalabileceğini söylüyor. İklim kuşağındaki bu kaymaya uyum gösteremeyen fauna ve floranın da yok olacağını belirtiyor.

'İlk 20 ülke arasındayız'

Türkiye ayrıca, küresel ısınmaya yol açan atmosfere karbondioksit miktarı bakımından da Türkiye'nin dünya ülkeleri arasında hiç de iyi bir sırada olmadığını vurguluyor. Türkiye'nin yılda atmosfere 220 milyon

Suyun yükselmesi, Antalya Konyaaltı başta olmak üzere ünlü plajlarımızı etkileyecek.

YARIN

- Boğaz'ın yolları da tehdit altında
- Fındık ve çay yetiştirilmeyecek
- Pamuk yetiştiriciliği kuzeye göç edecek
- Hamam tükenecek, balık yetiştiriciliği ekonomik olmayacak
- Hayvanlarımızın süt ve et verimi düşecek
- Denizkaplımabağaları gelemecektir

İklim göçlerine hazır olalım!..

Küresel ısınma, göç sorununu da beraberinde getirecek. İster kıyılarda, ister içerilerde olsun yakın gelecekte milyonlarca insan evlerini, ülkelerini terk etmek zorunda kalacak

Buna bağlı olarak dünya genelinde ve Türkiye özelinde mevcut göç-mülteci sorunları daha da artacak. Hem ülkeler arasında hem de ülkelerin kendi içinde yoğun göç dalgaları yaşanacak

İngiltere'de 2003'te yayımlanan bir rapor, 50 yılda meydana gelecek iklim değişikliğinin denizlerin yükselmesi, şiddetli fırtınaları, sellerin yamulması, binlerce insanın da hayatına mal olacağını ortaya koyuyor.

Raporunda, daha sıcak gelecek yaz ayları yüzünden 30 bin insanın fazladan deri kanseriyle ve binlerce sıcak çarpması vakası yaşanacağı belirtiliyor. Tabii her şey bununla bitmiyor. Tüm bunların yanında, küresel ısınmanın, dünyadaki göçleri, ülkeler arası anlaşmazlıkları, savaşları ve küresel hastalıkları da artıracığı tahmin ediliyor.

Prof. Dr. Mikdat Kadıoğlu, senaryolara göre yaptığı değerlendirmede, küresel ısınmanın, ülkemizde de iklim göçlerini hızlandıracağı, ulusal güvenliğimizi tehdit edeceğini ve sağlığımızı etkileyeceğini vurguluyor. Kadıoğlu'nun çalışmasına göre meydana gelebilecek değişimler şöyle şöyle:

Kent-köy arasında göç

Küresel ısınma, göç sorununu da beraberinde getirecek. İster kıyılarda, ister içerilerde olsun yakın bir gelecekte milyonlarca insanın, evlerini veya ülkelerini terk edip göçmekten başka bir çaresi kalmayacak. Bu değişim, dünyada olduğu gibi Türkiye'de de şu an sürüp giden kıtlık, göç ve mülteci sorunlarını artıracak. Türkiye, Orta Asya'dan göç etmelerini başka nedenleri arasında iklim değişikliğine bağlı olarak bölgede ortaya çıkan kuraklık, sağlık hastalıkları ve kıtlık da bulunduğu görülüyor.

Hükümetlerarası İklim Değişimi Paneli tarafından 2003 yılı için yapılan senaryolara göre, çevresel tahribat nedeniyle milyonlarca insan büyük olasılıkla göç etmeye zorlanacak. Başta ada ülkeleri topluluğu ve Küller olarak tanımlanabilecek. Bazı yerlerde yağış giderek azalacak, bazı yerlerde yağış giderek artacak. İklim değişikliği, iklim değişikliği köyden kente göçü hızlandıracak. Aynı zamanda iklim değişikliği kentlerdeki altyapının çökmesine ve dolayısıyla kentin köye göçüne de neden olacak.

İklim savaşları çıkabilir

İklim değişikliği, ulusal güvenliği ilgili sorunlara da doğuracak. Senaryolara göre, iklim değişikliğinden dolayı göçler tetiklenecek ve bunun sonucunda etnik sorunlar ortaya çıkacak

Çöl tozları yağacak

Prof. Dr. Cemal Saydam, küresel ısınmanın çöl tozlarını iklimize daha fazla geleceğini dikkat çekerek şöyle diyor: "Küresel ısınma sürdüğü sürece sahra üzerindeki ısınma da artacak ve oluşan rüzgârlarla daha fazla toz atmosfere çıkacak ve uygun yerde yoğun havya karşılığında yağış tetiklenme mekanizmaları devreye sokacak.

Çöl tozları kapımızda dayanmış durumda. Küresel ısınmanın etkisini ilk hissedecek olan ülkelerin başında maalesef biz geliyoruz. Ama günlük çekimler böyle küresel işleri maalesef bizden uzak tutmakta.

Tek çare, bu işin ne kadar stratejik önemli haiz olduğundan kısaca bahsetmek ve mesela Genelkurmay'ın "Bu nedir hocam, gel bize bir anlat bakalım" demesini beklemek. Umarım çok geç kalmaz."

Küresel ısınma ve iklim değişikliği dünyamızı ve ülkemizi bir kasırdöngüye sürükleyecek. Sıcaklık yükselmeye başlayacak. Bu da kuraklığa davet olacak. Böylece mevcut ormanlar yok olacak ve çölleşme başlayacak.

veya mevcut daha da şiddetlenecek. Su kullanımı üzerinde ciddi etkilerimiz olabilir. Çevresel ve eğilime amaçlı su ve doğal kaynak kullanımını kısıtlanacak. Bazı ülkelerin ulusal ekonomisi tamamen değişebilir.

Uzianlar, tarihini, hava koşullarının sonucuna belirleyici rol oynamasın savaşlarla dolu olduğunu, fakat günümüzde değişen ikliminin de savaşların sebebi olabileceğini vurguluyor.

Tüm bu nedenlerden dolayı da, Silahlı Kuvvetlerimizin de meteoroloji bilimine baktığı aşımı değiştirmesi gerekmektedir.

Tropikal hastalıklar artacak

İklim değişikliği ve hava sıcaklığının artması ülkemizde sağlık sorunlarını da ortaya çıkaracak. Sıcak hava dalgaları yaşanacak. Asırı sıcak etkisiyle kalp ve başta astım olmak üzere silümlen hastalıklarında artış gözlenebilecek. UV-B radyasyonundaki artış, cilt kanserine, göz zedelenmelerinde artışa neden olacaktır.

Prof. Cemal Saydam çöl tozu uyarısı yaptı.

bilecek. Böceklerden kaynaklanan enfeksiyonlar, sıtma, sarhumma, tifus atılabilir.

Orman yangınları

Kısaca küresel ısınma ve iklim değişikliği, ülkemizde sürüp giden kuraklıkların, su ve şiddet bakımından artarak sivrimsine ve tropikal hastalıklarda daha fazla tehlikeler oluşturacaktır.

İklim değişikliği yaşanacak kuraklık orman yangınları mevsimi daha erken başlayacaktır. Bu yangınların sayısında artışlar olacaktır. Son yirmi yılın verileri ülkemizdeki tüm orman yangınlarını Muğla, Antalya, İzmir ve Çanakkale gibi sıcak ve kurak bölgelerdeki illerde meydana geldiğini ortaya koyuyor. O nedenle bu bölgelere büyük önem verilmesi gerekiyor.

Su fakiri olacaktır

1990 iklim şartlarına göre, Türkiye'de bir yılda kişi başına düşen su miktarı 3070 metre-

küp. İklim şartlarının değişmeyeceğini kabul etmek bile, sadece nüfus artışı nedeniyle 2050'de Türkiye'de bir yılda kişi başına düşen su miktarı 1240 metreküp olacak. Artan nüfusumuzla bir de küresel iklim değişikliği sonucu daha kurak bir iklimle sahip olacağımız göz önüne alındığında, 2050'de Türkiye'de kişi başına düşen su miktarı 700 ile 1910 metreküp arasında olacak. Bu da şu an Kıbrıs adasında kişi başına düşen su miktarı kadar. Diğer bir deyişle, değişen iklim ve artan nüfusla Türkiye iyice su yoksulu bir ülke olacak.

Çekirge istilası

Dünya Gıda ve Tarım Örgütü (FAO), Türkiye dahil birçok ülke için hava şartlarına bağlı olarak aylık "Çöl Çekirgesi Tahminleri" yapıyor. Bu tahminlere ölümlüdeki yıllarda daha fazla ihtiyacımız olacak. Çünkü çekirge sürülerinin geçtiği yerlerde kılık oluşmakta ve onlarla doğu mücadelesi edilemez insanlar açlıktan ölebilmektedir.

Küresel projeler üretiliyor

TOBİTAK Marmara Araştırma Merkezi Kimya ve Çevre ile Enerji enstitülerinde, sora gazlarının salınımının ve iklim değişikliğinin etkilerinin azaltılması amacıyla, değişik araştırma projeleri yürütülüyor. Bu enstitülerden yapılan ortak açıklamada şu görüşlere yer verildi:

"Örneğin, iklim modelleri ile yapılan çalışmalar sonucu ülkemizin gelecek 100 yıl içerisinde, daha sıcak ve kurak, daha az üretken ve çölleşme süreçlerine karşı daha fazla eğilimli bir iklim kuşağının etkisi altına girebileceği düşünülmektedir.

Burada özellikle ülkemizin jein ileride karşılaşılabilecek olan sorunların belirlenmesi ve çözüm yöntemleri geliştirilmesi konularında yapılan araştırma faaliyetlerini şöyle sıralıyorlar:

• Yeni ve yenilenebilir enerji kaynakları geliştirilmesi, mevcut enerji kaynaklarının daha verimli kullanımı

• Geleceğin temiz enerji tasarıncısı hidrojen teknolojilerine yönelim

• Karbondioksit salınımı yaratmayan büyük ölçekli enerji dönüşüm sistemlerinin geliştirilmesi

• Fosil kökenli yakıtlara daha verimli ve temiz değeriendirilmesi

• Termik santrallerine daha verimli çalıştırılabilmesi ve bunlara alternatif olarak yakıt pilli güç santrallerine dönüşüm

• Ulaşım sektöründe mevcut içten yanmalı motorlar yerine kullanılabilir olacak yakıt pilli teknolojilerinin geliştirilmesi

• Enerji depolama aracı olan bataryalar

• İklim koşullarına uygun hava kalitesi, yönetim stratejileri geliştirilmesi

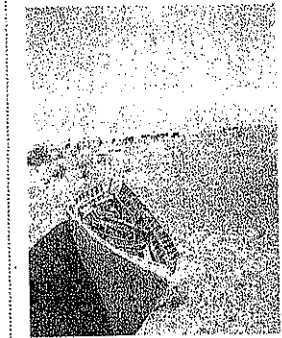
• Temiz üretim teknolojilerinin geliştirilmesi

• Sürdürülebilir su yönetimi ve alternatif su kaynaklarının geliştirilmesi

'Hastalıklar afetlerle birlikte arttı'

Türkiye Bilimler Akademisi (TÜBA) Çevre Çalışma Grubu'ndan Prof. Dr. Çağatay Güler ve Doç. Dr. Sangül A. Vainzolu, "Küresel İklim Değişikliği ve Sağlık" konulu araştırmalarında sonuçları vurguladılar:

"Afetlere bağlı olarak ölümlerde, yaralanmalarda, enfeksiyon hastalıklarında ve bulmuş hastalıklarda artış gözlenmektedir: göçler, toplumsal sorunlar ortaya çıkmakta. Ortaya etkilerinden dolayı sağlık sorunları arasında, sıtma, dang ateşi, solunum yolları hastalıkları bulunuyor. Su ve gıda kaynaklarının azalması sonucunda da su ve gıdayla buluşan hastalıklarda da artışlar var. Ayrıca çevresel göçlerin artması, psikolojik sorunlar, toplumsal çatışmalara bağlı çeşitli sağlık sonuçlarını da ortaya çıkarmaktadır. Artan sıcaklık polen mevsiminin uzamasına yol açıyor. Astım gibi alerjik hastalıklar da çoğalmaktadır."

İklim değişikliklerinin ilk etkileri göllerde kendini göstermeye başladı. Akşehir Gölü'nde kurumalar görüldü.

Göller kuruyor

Dünya Doğal Hayatı Koruma Vakfı raporunda da iklim değişikliğinin ölümlüdeki yıllarda Akdeniz'i çeleneleme çevireceği vurgulandı. Vakfın araştırmalarına göre, simdiden Türkiye'nin en önemli 13 gölü için tehlike sinyalleri çalıyor. Başta Hazin Amik Gölü'nün kurumasıyla Hazin'in ikliminin de değiştiği belirtiliyor. Tehlikede olan göller şunlar: Kırşehir Seyit Gölü, Konya'daki Esmekeva Sazlığı, Horozlu Sazlığı, Suğla Gölü, Samsan Gölü, Akşehir Gölü, Tuz Gölü, Kayseri Sultansazlığı, Burdur Gölü, Karamanmaraş Gölü, Afyon Eber Gölü, Isparta Beyşehir Gölü.

YARIN

- Geri-dönürlülemez felakete ne kadar kaldı?
- Türkiye iklim değişimine hazır mı?
- Bu konuda çalmak yeterli mi?
- Çevre ve Orman Bakanlığı ne diyor?
- Kyoto Protokolü neyi engeliyor?

CHP'liler, Pepe'ye Milliyet'i gösterdi

YILDIZ YAZICIOĞLU Ankara

CHP Milletvekili Kemal Kumkumoglu ile Kemal Kılıçdaroğlu, Çevre ve Orman Bakanı Osman Pepe'ye Milliyet'in çevre haberlerini göstererek, sorunları çözmeye çalıştığını söyledi.

Kumkumoglu, TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu'nda önceki gün Çevre ve Orman Bakanlığının bütçesi görüşülürken, Milliyet'i yayımlanan Konya Ovası'ndaki kuraklık, Yatağan'daki filtre sistemi skandali, balık ölümleri ve çölleşmeye ilişkin haberleri okudu. Kumkumoglu, Pepe'nin geçen yıl söylediği,

"Sadece Marmara Bölgesi'nde 1.5 milyon ton tehlikeli katı atık üretiliyor. 750 bin ton atık kaybediyor" sözlerini anımsattı. Bunun uzurundan yıl geçtiğini kaydeden Kumkumoglu şöyle devam etti: "Tuzla'da 100 bideden binlerce yamameti koparıldı. O günden bugüne 75 bin ton katı atık üretilmiş ve kaybedilmiş."

Kılıçdaroğlu da Milliyet'in manşetinde taşıdığı, İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin Fırtına Ormanı'na yapmış toprak topraklarını Pepe'ye bütçesini yıl önce izin verilmiş bir yapıldığını söyledi. Kılıçdaroğlu, "Kocaeli geçerse geçen, yasaları uygulamak görevimiz" dedi.

Milliyet'in manşetlerini okuyan CHP milletvekili, Pepe'ye "Sorunlar sürüyor" dedi.

Fırat'a maden suyu taşkınla karışmış

Sivas'ın Divriği ilçesindeki Erdemir'e ait Maden Demir Çelik İşletmeleri Genel Müdür Yardımcısı Mahmut Kuru, Fırat Nehri'nin atık sularıya kuzula dönmesi üzerine yaptığı açıklamada, "Son olayda suyun tahliyesi istem dışı olmuştur. Çamlara bir zarar yoktur" dedi. Bölgede iki gündür su taşkınları yaşanıyor. "Bardağa Çalı Çayı'nın hemen kenarında bir dindendirme havuzu var. Tamamen doğal. Buradaki çevre atıkları hematit olduğu için suya karışmış bir renk oluşturuyor. Çumrutesi günü çayın sularının yükselmesi sonucu havuzun kenar tahrip olarak burada biriktirilen su istem dışı tahliye olmuş." SİVAS DHA

Fırat'taki renk değişikliği endişe yaratmıştı.

UZMANLAR, HIZLA YAKLAŞMAKTA OLAN FELAKET KARSISINDAKİ DURUMUMUZU DEĞERLENDİRDİ

Türkiye hazır değil

Prof. Kadioğlu: Türkiye'de iklim değişikliği çalışmalarını daha çok kişisel çabalarla dar bir çerçevede sürdürüyoruz.
Doç. Türkeş: Küresel ısınma politikamızı belirlemeliyiz

Meteoroloji Mühendisleri Odası Başkanı Diren: İklim değişikliğinin ülkemiz üzerindeki etkileriyle ilgili olarak söylenenler sadece yabancı araştırma sonuçlarından ibaret

Hazırlanan senaryolara göre Türkiye için durum bu kadar vahim ve öncemeye ne yapmamız gerekiyor? Ülke olarak ne gibi projeler üretiyoruz? Küresel ısınmaya hazır mıyız? Bilim adamlarına göre bu konuda en azından bazı raporlar var ama henüz politikalar yok.

Yıllardır araştırma yapıp makaleler yayımlanarak ülkemizde afet bilincinin yerleşmesini sağlanmaya çalışılan bilim adamlarından biri olan Prof. Dr. Mikdat Kadioğlu, "Bizler için gelecek ne başka bir dünya ne de başka bir Türkiye olmadığımızı umutlanmıyoruz. Küresel iklim değişikliği gerçek bir sorundur ve biz gelecek planlarımızı küresel iklim değişikliğinin sonuçlarını düşünerek yapmalıyız" diyor.

Çalışmalar yetersiz

Küresel iklim değişikliği ve küresel ısınmanın büyük doğal afetler olduğunu, çağdaş ülkelerdeki gibi bu afetlerin yaratacağı risklerin düşünülüp onlara karşı hazırlanması gerektiğini anlatan Kadioğlu, şunları söylüyor:

"Türkiye'nin bu konuda sağlıklı politikalar geliştirip bunlara takip edilebilmesi için öncelikle bilim insanlarını harekete geçirip araştırmalara ağırlık vermesi gerekmektedir."

Türkiye'de iklim değişikliği çalışmalarını daha çok kişisel çabalar ile dar bir çerçevede sürdürülmekte, küresel iklim değişikliği sosyo-ekonomik planlarda göz önüne alınmamakta ve Türkiye'nin uluslararası arenadaki haklı tezleri de bilimsel desteklerden yoksun kalmaktadır."

Politikalar belirlenmeli

Doç. Dr. Murat Türkeş de "Küresel ısınma önlenemez ve bugünkü hızıyla sürerse, gelecekte Türkiye'yi hangi koşullar beklemektedir?" sorusunun yanıtını mullata verilmesi gerektiğini vurguluyor.

"Türkiye gelecek 100 yıl içerisinde, bugün Kuzey Afrika'da egemen olan daha sıcak ve kurak, daha az ırmak ve çölleşme süreçleri ile orman yangunlarına karşı daha fazla fiziksel ve iklimi bu kuşağın etkisi altına girebile-

Çevre tahribatı nedeniyle yaşanmakta olan afetlerin daha şiddetli olmasına dayanamaz durumda. Bu kez küresel ısınmanın yol açacağı felaket, kısa süreli taşkınlar ve su baskınlarından çok daha şiddetli ve kalıcı olacak. Çünkü ülkemizde egemen olan iklim değişecek.

cektir" diyor Türkeş, şöyle devam ediyor:

"Türkiye'nin yaklaşım felakete karşı kendisine en uygun politika araçları ile bunların uygulanmasını sağlayacak olan yasal düzenlemeleri, kalkınma hedeflerini, önceliklerini ve gereksinimlerini dikkate alarak bir an önce belirlemesi gerekmektedir."

Yeni teknolojiden yararlanmalı

Türkes, iklim değişikliğine uyum ve karşı önlemler kapsamında Türkiye için, özette şu önerilerde bulunuyor:

• Artan sera etkisine ve ormanların yok edilmesi gibi insan etkinliklerine bağlanan iklim değişikliğinin, Türkiye'de su kaynakları, tarım ve iklim afetlerini de dikkate alan yasal düzenlemeleri, kalkınma hedeflerini, önceliklerini ve gereksinimlerini dikkate alarak bir an önce belirlemesi gerekmektedir."

ve iklim afetlerini de dikkate alan yasal bir tarım sigortası sistemi bir an önce hazırlanmalı ve tarımsal üretimin gelişmiş ülkelerde olduğu gibi devlet tarafından desteklenmeli.

• Gelecekteki daha sıcak ve kurak koşullar dikkate alınarak, buna uygun tarımsal bitki çeşitleri belirlenmeli.

• Sürdürülebilir tarım ve ormancılık ilkeleri uygulanmalı; tarım ve orman arazilerinin amaç dışı kullanımı önlenmeli.

• Türkiye tarım bölgeleri, toprak, su ve iklim koşulları dikkate alınarak belirlenmeli ve bölgelere uygun çeşit seçimi yapılmalı ve bunlar geliştirilmeli.

• İklim değişikliği ve kuraklık ile öteki ha-

zır ve iklim afetlerini de dikkate alan yasal bir tarım sigortası sistemi bir an önce hazırlanmalı ve tarımsal üretimin gelişmiş ülkelerde olduğu gibi devlet tarafından desteklenmeli.

• Ormanların birer karbon yutağı olduğu da dikkate alınarak, ormanlaştırma, yeniden ormanlaştırma, erozyon kontrolü ve çayır/meraş usulü için hüküden yeterli kaynak aktarılmalı.

Doç. Murat Türkeş, dünya ülkeleriyle birlikte Türkiye'nin gelecek 20 yılda sera gazı salımlarını azaltmak amacıyla yeni bilimsel ve teknolojik olanaklardan yararlanması gerektiğini de söylüyor.

Hiçbir çalışma yok

TMMOB Meteoroloji Mühendisleri Odası Başkanı Mustafa Diren, iklim değişikliğinin ülkemiz üzerindeki etkileriyle ilgili bugüne kadar söylenenlerin sadece yabancı araştırmacı sonuçlarından ibaret olduğunu belirtiyor ve şöyle diyor:

"Emisyon verileri, enerji verileri, Enerji Bakanlığı tarafından hazırlanan birinci enerji üretimi 2005-2020 dönemi projeksiyonlarında, fosil kaynakların kullanılacak olması nedeniyle karbon dioksit emisyonlarında yüzde 300'lere varacak artışlar öngörülmektedir. Buna karşılık enerji, sanayi ve ulaşımda yüzde 80'lere varan ölçüde fosil kaynaklara bağımlı olan ülkemizde, orta vadede bu durumu değiştirecek yönde alternatif politikalar konusunda bir girişim görülmektedir. İklim değişikliği konusunda ülkemiz yarı kurak iklimden kuraklığa doğru kaymaktadır. Ancak şu ana kadar tarım ve su kaynakları için yeni durumun gösterilebilecek bir model çalışması da yapılmamıştır."

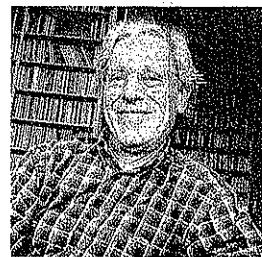
Mustafa Diren

Dünya, Kyoto'dan sonrasını konuşuyor

Açık Radyo Yayın Yönetmeni ve İstanbul Bilgi Üniversitesi Öğretim Üyesi Ömer Madra, "Gerçekleştiremeyeceğimiz felakete ne kadar kalır?" sorusuna, "Dünyadaki önemli bilim akademisyenleri, iklim bilimcileri, iktisatçılar, Birleşmiş Milletler'e, dışişleri kuruluşlarına göre artık dünyanın beklemeye tahammülü yok" diye yanıt veriyor. Madra'nın görüşleri şöyle:

"Gerçekleştiremeyeceğimiz felakete ne kadar kalır?" sorusuna, "Dünyadaki önemli bilim akademisyenleri, iklim bilimcileri, iktisatçılar, Birleşmiş Milletler'e, dışişleri kuruluşlarına göre artık dünyanın beklemeye tahammülü yok" diye yanıt veriyor. Madra'nın görüşleri şöyle:

"Gerçekleştiremeyeceğimiz felakete ne kadar kalır?" sorusuna, "Dünyadaki önemli bilim akademisyenleri, iklim bilimcileri, iktisatçılar, Birleşmiş Milletler'e, dışişleri kuruluşlarına göre artık dünyanın beklemeye tahammülü yok" diye yanıt veriyor. Madra'nın görüşleri şöyle:

Ömer Madra, "Doğru bilgi verilmiyor" diyor.

le-gör" diyorlar. Dünyada iklim değişikliği konusundaki tek uluslararası anlaşma olan Kyoto Sözleşmesi'ni (sanayileşmiş ülkelerin karbon dioksit salınımını 1990 yılı seviyesine göre, sadece yüzde 5 indirmesini öngören protokol) imzalayıp onaylanandan da elbet zamanı geleceğini, Türkiye'nin menfaati neyse ona göre hareket edileceğini söylüyorlar. Doğru bil-

vermiyorlar bize. Kyoto Sözleşmesi'ni dünyadaki 190 küçük ülkenin ezici çoğunluğunu teşkil eden 168'inin imzaladığını söylemiyorlar...

İklim yitiminin önde gelen iki zengin ülke ABD ile Avustralya ve onların peşinden gittiği görülen Türkiye gibi birkaç ülke dışında, kimse kalmamış... İklimi yitkime uğratan sera gazlarının atmosferde salınımında son 15 yıldaki en büyük artış rekorunun yüzde 73'e yakın bir oranla Türkiye'de olduğu da pek söylenmiyor.

'Masum ülkelere biriyiz'

Bakan, "Biz Türkiye olarak karbon dioksit salınımında dünyadaki en masum ülkelere biriyiz" diyor. Türkiye'nin kendisine bir 'yol haritası' çizdiğini, küresel iklim değişikliğiyle ilgili tüm senaryolarda üzerinde düşünün son derece hassas projeksiyonlar altında incelenebileceğini, şüphesiz ilgili olarak 2014'e kadar eylem planını önüne koyduğunu söylüyor. Ama bütün bunlara bir anlam vermek çok zor! Kyoto Sözleşmesi'ne Türkiye'nin 2014'te veya AB üyeliği gerçekleştirildiğinde taraf olması imkânsız. Çünkü, Kyoto Sözleşmesi zaten 2012'de işlevini bitirmiş ve yürürlükten kalkmış olacak! Şu sıra, Kyoto sonrasında ne yapılacağı tartışılıyor."

Çevre ve Orman Bakanı Osman Pepe

Bakan Pepe: Hazırlanıyoruz

Çevre ve Orman Bakanı Osman Pepe, küresel ısınma konusunda Türkiye'nin 1. İklim Değişikliği Ulusal Raporu ile kendisine yol haritası çizdiğini, enerjiyi verimli kullanmakta hem hava kirliliğini hem de sera gazları emisyonlarının azalacağını belirtiyor.

Türkiye'nin güneş, termal, rüzgâr enerjisini yeterince kullanmadığını vurgulayan Pepe, "Temiz enerjiye ihtiyaçımız artıyor. Türkiye, bu alanda üniversitelerimiz, özel sektörümüzle çok ciddi bir çabaya hazırız" diyor.

Çevre ve Orman Bakanı Pepe, rüzgâr ve güneş enerjisi kaynaklarına yönelerek önemli bir planlama yaptığını söylüyor.

Türkiye'nin karbon dioksit salınımında dünyadaki en masum ülkelerden biri olduğunu söyleyen Pepe, "Biz, yeni Çevre Yasası'yla karbon dioksit salınımında çok önemli bir yeri olan metan gazlarının kaynağı kati atıkların ilgili çok ciddi eylem planı ortaya koyduk. Bu planla Türkiye kendisini adeta programlama, sınırlama durumuna getirdi. Türkiye bu atıkların ilgili olarak 2014'e kadar eylem planı koyduğunu" diye ekliyor.

'Kyoto Sözleşmesi'

Türkiye'nin şu anda Kyoto Sözleşmesi'ne taraf olmasının mümkün olmadığını belirten Pepe, şöyle devam ediyor:

"Türkiye, bu raporla Kyoto'ya doğru giden süreçte kendisini kendi planlarını yapıyor. Türkiye'nin, AB üyesi olmadan Kyoto'ya taraf olabilecek noktaya geleceğini bugün zannetmiyoruz. Ama böyle bir karar da yaluzca bizim beklentimizde olmaz. Çünkü bu karar, endüstri alanı dahil tüm mekânlarda faaliyetleri ılgınlendiriyor."

Çevre ve Orman Bakanlığının yetkilileri, İklim Değişikliği 1. Ulusal taslak raporunun, Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi Sekreteryası'na gönderileceğini vurguladılar.

Küresel ısınma felaketi kapımızda

Onay Yılmaz

Fındık ve çay Karadeniz'i terk edecek

Araştırmaların sonucu pek de iç açıcı değil: Önlem alınmazsa Türkiye 2040'ta çöl olacak! Küresel ısınma, birçok tarım ürününün, bitkinin ve deniz canlısının neslinin tükenmesine yol açacak

NASA'nın (Amerikan Ulusal Hava ve Uzay Ajansı) yaptığı bir araştırmaya göre, erozyonun şiddetlenerek devam etmesi ve etkili tedbirler alınmazsa halinde, Türkiye'nin büyük bir bölümü 2040 yılında çöl olacak.

Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli'nin 2000 yılı sonlarında açıkladığı rapor ise ülkemizin yer aldığı Akdeniz ve Ortadoğu bölgesinde kuraklık artışı ve tarımsal verimdeki düşüşü öngörmekte, küresel ısınmanın zararlı etkilerini en önce ve en şiddetli biçimde yaşayabileceğimize dikkat çekmekte. Aynı şekilde çölleşmeyle mücadele eylem planı verilerine göre düzenlenen Dünya Çölleşme Haritası'nda Anadolu, çölleşme tehlikesi derecesi "yüksek" ve "çok yüksek" sınıfları solumaktadır.

Ahmet Atalık

Türkiye'nin çölleşmesi, özellikle ülke tarımını büyük ölçüde etkileyecek. TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi Başkanı Ahmet Atalık da, "Küresel ısınmanın denizlerimizi ve tarımımız üzerine etkilerini" konusunda çeşitli kaynakları inceleyerek yaptığı araştırmalarında, Türkiye'de yaşanacak olumsuzlukları özetledi. Atalık'ın araştırmalarında dikkat çeken başlıklar şöyle:

Hamsi tehlikesi

Atmosferde olduğu gibi denizlerimizde de sıcaklık yükseliyor. Denizlerimizde daha sıcak suların gelmesi ve damak tadımıza uymayan balıkların görülmesi başladı. Serin olan Marmara ve Karadeniz gibi kuzey denizlerimizde sardalye, kupa ve salpa gibi nispeten sıcak seven balıklara rastlanılmakta. Sıcaklık artışıyla başta hamsi olmak üzere mevcut balıklarımız üreme sorununu yaşayacaklarından, yok olma tehlikesiyle karşı karşıya gelecek.

İç sularımızda meydana gelecek zayıflama, akarsu ve göllerimizdeki canlı yaşamını da etkileyecek. Bakteri ve hastalıklardaki çoğalma, hem denizlerimizdeki, hem de iç sularımızdaki balık yetiştiriciliğini tehlikeye sokacak.

Kaplumbagalılar gelemez

Buzulların erimesi sonucu denizlerde görülecek yükselmeler, özellikle Türkiye'deki sahil kumullarına üreme alanı olarak kullanılan deniz kaplumbagalılarının, gelecek nesilleri üzerinde büyük olumsuzluklar yaratacak. Kumulların sular altında kalması nedeniyle deniz kaplumbagalıları gelemez.

Bitki türleri azalacak

Deniz seviyelerindeki yükselme sahillerde erozyon etkisi yaratacak. Bu da bitki türleri ve topraklar üzerinde olumsuz bir etkiye neden olacak. Türkiye 13 bin bitki türüne ev sahipliği yapması nedeniyle zengin bir biyoçeşitliliğe sahip. Bunun özellikle tarım ve tıp alanında önemi çok büyük. Küresel ısınmanın etkisiyle Türkiye, zengin biyoçeşitliliğini kaybedecek. Bitkiler ısınmanın etkisiyle kuzeye doğru hareketlenecek, geç yolları üzerinde kimyasallar kullanılarak tarım yapılan büyük tarlalarda ya da kentlerle karşılaşılan bitki türleri bunları aşamayacaklarından dolayı yok olacak.

Harra Ovası'na dikkat!

Su kaynaklarındaki zayıflama karşın bugünkü miktarlarda ürün alabilmek için sulamada kullanılan su miktarını artırmak ge-

reklor ki, artan nüfusumuzun su ihtiyacı da göz önüne alındığında bu olanaksız. Ayrıca sıcak iklimde suya yanlış kullanımı çözülmeye yol açmakta. GAP bölgesinde özellikle en yaygın sulamaya açılan Harra Ovası'nda bu sorun belirgin şekilde görülmeye başlanmıştır. GAP topraklarının ilerideki en önemli sorunu tuzluluk olacaktır. Bir zamanlar "verimli ay" olarak tanımlanan Mezopotamya bölgesindeki toprakların yüzde 80'inin tuzlanarak elden çıktığı unutulmamalı.

En hızlı çöleşen yerler

Tarım toprakları üzerinde hızlı kentsel ve sanayileşme yaşanan Bursa, Sakarya ovaları, Çukurova, İzmir, Manisa, Kocaeli ve İstanbul, Türkiye'nin en hızlı çöleşen yöreleri. Küresel ısınmanın etkisine girildiğinde, bu ovaları ve tarım arazilerini çok arıyacağız.

Su ihtiyacı artıyor

Küresel ısınma nedeniyle su anki üretimi karşılamak için yapılan hesaplamalara göre yüzde 40 daha fazla sulama yapılması gerekecek. Ancak su kaynaklarımızın zayıflaması başlaması, nüfusun artması ve sıcaklığın artışı daha fazla içme ve kullanma suyunu ihtiyaç olmasının mümkün kılacaktır. Türkiye'de bilkişel üretim miktarı yaşanacak kuraklıkta birlikte azalacak.

Pamuk kuzeye göçecek

Tarım ürünlerinde önemli değişimler yaşanacak. Şu anda Ege, Akdeniz ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde yaygın olarak yetiştirilen pamuk, meydana gelecek sıcaklık artışıyla muhtemelen Karadeniz ve Marmara bölgelerimize doğru hareket edecek. Ancak yağışların düşmesiyle birlikte pamuk üretimi de kısımlanacak ve pamuk tarımı da kısımlanacak. Pamuk tarımı da kısımlanacak. Pamuk tarımı da kısımlanacak.

Kuzeye gidecek!

Türkiye'deki tarımsal ürün ihracatı içinde fındık önemli bir yer tutuyor. 2005'te 8 milyar dolarlık tarım ürün ihracatının 2 milyar dolarlık kısmını tek başına sağladı. Ülkemizdeki fındık üretimi de kötü etkileyecek. Özellikle kuzeyde fındık üretimi de kötü etkileyecek. Özellikle kuzeyde fındık üretimi de kötü etkileyecek.

Buzullar eriyecek, denizlerdeki su seviyesi yükselecek, Türkiye'deki sahil kumullarının üreme alanı olarak kullanılan deniz kaplumbagalılarının neslinin tehlikeye girecek. Ye hareket edecek tarım ürünlerimizin arasında yer alacak.

Şekerimiz düşecek

Şekerpancari seker üretiminiz açısından stratejik öneme sahip bir ürün. Türkiye'nin hemen her bölgesinde sulu arazilerde yetiştirilmekte. Sıcaklık, sulama, tuzlanma ve en önemlisi de su kaynaklarımızın zayıflaması İstanbul gibi önemli bölgelerde bulunan Türkiye'nin gelecekte şekerpancari üretimini de yetersizleştireceğinden söz edilebilir. Özellikle düz arazilerde sebze üretimi yapılması nedeniyle ülkemizde yaşanan ve artarak yaşanacak olan sel felaketleri de üretimi olumsuz etkileyecek.

Gıdada dışa bağımlı olacağız

Sığır, koyun ve keçi olarak hayvan varlığı 1980'de 80 milyon baş iken günümüzde artan nüfusumuzla karşılanamaz. Bununla beraber 40 milyon başa düşmüş. Bununla beraber 40 milyon başa düşmüş. Bununla beraber 40 milyon başa düşmüş. Bununla beraber 40 milyon başa düşmüş.

Hastalıklar ve zararlılar artacak

İklimde görülecek sıcaklık artışı ile hastalıklar ve zararlılar artışı görülecek ve tarımsal üretimde daha fazla ziraat müdahaleleri ilacı kullanmak gerekecek. Bu da toprak ve su kaynakları üzerinde kirletmelere yol açacak.

Yılları su basabilir

İTÜ Uzak ve Uzay Fakültesi Meteoroloji Mühendisliği Bölümü öğretim üyesi Prof. Dr. Orhan Şen, deniz seviyesinin yükselmesiyle birlikte özellikle kıyılarda bulunan bazı büyük yarılların da bundan etkileneceğini belirterek, "Su seviyesinin yükselmesiyle birlikte özellikle Boğaz kesiminde yer alan su seviyesine yakın bazı yarılların en az birinci katları sular altında kalacak" dedi.

Prof. Dr. Şen

Japonların büyük projesi

Japonların Türkiye ile büyük bir projeye başlayacaklarını anlatan Şen, "Japonlar küresel ısınma sonucunda Türkiye'nin tarımında 100 yıl sonra ne gibi değişiklikler olacağını araştırmak üzere görüşmelere başladılar. Çukurova'da araştırma yaptılar. İklim değişimi sonucu Türkiye'den ileride ne gibi tarım ürünlerini alabileceğine dair geniş kapsamlı büyük bir proje bu" dedi.

Neler yapılabilir?

- İnsanlarımızı su kaynaklarını kirletmeden kullanmaları bilinci yerleştirmek.
- Tarımda suyun kullanımı, çöleşmenin önüne geçilmesi açısından kontrol altında tutulması.
- Denizlerimizdeki ve iç sularımızdaki balık popülasyonlarının durumu yakından izlenmesi ve konuyla ilgili Ar-Ge bütçeleri ve çalışmaların artırılması.
- Bitkisel ve hayvansal üretim materyallerinin kuraklığa adaptasyonu üzerinde önemle durulması.
- Ziraat müdahale ilaçlarının kullanımını yakından izlenmesi. 8 Kasım 2005 tarihinde yayımlanan 9. İlerleme Raporu'nda da belirtildiği üzere ülkemizde 2000 ilaç baysi ilköküt mezu.
- Küresel ısınmanın olumsuz etkilerinden en fazla etkilenen Akdeniz kuşağında yer alan ülkemizin bu tehlikeyi en hafif şekilde atlatabilmesi açısından tarımımız, denizlerimiz su kaynaklarımız ve topraklarımızın yönetimini tel edilecek bir genel müdürlük zammı kaybetmeden kurulmalı ve çalışmalarına derin başlanmalı.

Y A R I N

- Su fakiri olacağız
- İklim güçleri yaşanacak
- Ulusal güvenlik tehdidi altında olacak
- Tropikal hastalıklar artacak
- Çekirge istilaları ve sivrisinekler çoğalacak
- Çöl tozları Türkiye'ye yağacak

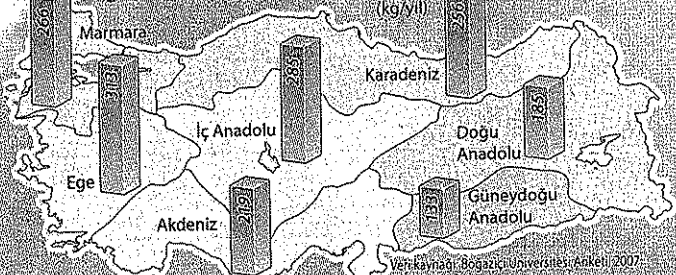
TÜRKİYE'NİN KARBONDİOKSİT KARNESİ

Evlerde İç Anadolu, ulaşımında Ege kirletiyor!

Konutlardan kaynaklanan kişi başı CO₂ salımlarının bölgesel dağılımı (kg/yıl)

Ulaşımından kaynaklanan kişi başı CO₂ salımlarının bölgesel dağılımı (kg/yıl)

Türkiye, karbondioksit salımı sıralamasında, 32 ülke arasında yedinci! En çok karbondioksiti salan bölgeler ise evlerde İç Anadolu, ulaşımında Ege...

Türkiye ve AB ülkeleri karşılaştırmalı CO₂ salımı tablosu

Ülke	Toplam CO ₂ salımı (Mton)
Almanya	880.25
İngiltere	554.83
İtalya	488.04
Fransa	404.25
İspanya	359.63
Polonya	330.52
Türkiye	284.36
Hollanda	172.22
Çek Cumhuriyeti	127.92
Belçika	119.11
Romanya	111.01
Yunanistan	109.67
Avusturya	77.28
Finlandiya	68.1
Portekiz	64.45

Veri kaynağı: EUROSTAT

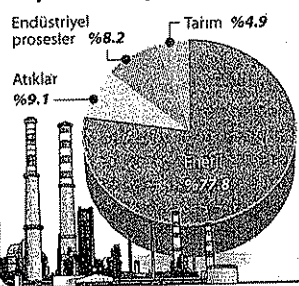
Çarpıcı veriler

- Araştırma kapsamında 2 bin 422 kişiyle yapılan anket, günlük hayat alışkanlıklarının karbondioksit salımına katkısını da belirliyor. Ankete katılanların özel araçları ortalama 8-13 yaşında. Bu araçlar aynı kategorideki yeni bir araca oranla kilometre başına daha fazla akar yakıt tüketerek salımları artırıyor.
- Ankete katılanların yüzde 40'ı şehir içi ulaşımında hiçbir toplu taşıma aracını kullanmıyor.
- Şehirlerarası ulaşımında tren kullananların oranı yüzde 1'in altında.
- Konutlarda enerji tüketiminden ortaya çıkan salımların yaklaşık beşte biri elektrik enerjisinden kaynaklanıyor.
- 1990-2006 yılları arasında karbondioksit salımına neden olan kaynaklar arasında en yüksek artış atıklar gösterdi. Atıklardan kaynaklanan salımlar 4 kat arttı, tarımdan kaynaklanan salımlar ise azaldı.

Küresel ısınmanın en büyük etkenlerinden biri olan, doğaya salınan karbondioksit miktarı açısından Türkiye'nin karnesi çıkardı. Araştırmaya göre kişi başına düşen karbondioksit salımı Avrupa ortalamasına göre düşük görünse de Türkiye, toplam karbondioksit salımı sıralamasında yüksek kirletici ülkeler arasında yer alıyor. Evsel kaynaklar açısından İç Anadolu, ulaşım kaynakları açısından Ege en çok karbondioksit salan bölgeler.

Açık Toplum Vakfı'nın desteklediği ve Boğaziçi Üniversitesi'nden Doç. Dr. Gürkan Kumboğlu ile Sabancı Üniversitesi'nden Doç. Dr. Yıldız Arıkan'ın gerçekleştirdiği "Farkındalık ve Fark Yaratmak: Türkiye'nin CO₂ Salımları" adlı çalışmada, Türkiye'nin çevreye saldığı karbondioksit miktarlarını ortaya koyuyor. Raporla göre, Türkiye kişi başı karbondioksit salımları düşük, ancak salım yoğunlukları yüksek bir ülke. Avrupa Birliği ülkeleri arasında kişi başına düşen karbondioksit miktarı sıralamasında Türkiye, Letonya'dan sonra en az salım yapan ülke. Bunun nedeni, nüfus fazlalığı ve doğuda sanayi, ulaşım gibi karbondioksit kaynaklarının azlığı. Toplam karbondioksit salımına göre

Türkiye sera salımlarının kaynaklarına göre payları 2006

re yapılan sıralamada ise Türkiye, 32 ülke arasında yedinci sırada yer alıyor. Uzmanlara göre bunun nedenleri arasında, Türkiye'nin toplu ulaşımına ağırlık vermemesi, çevreyi kirleten enerji üretim ve sanayi tesisleri gibi etkenler öne çıkıyor.

Akdeniz evleri temiz!

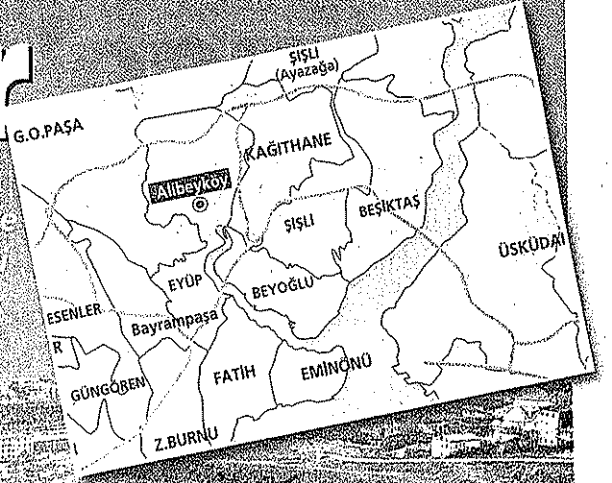
Kentsel konutlardan kaynaklanan kişi başı karbondioksit salımlarına bakıldığında en düşük salım Akdeniz'de. En yüksek salım ise İç Anadolu'da. Bölgelerin enerji kaynaklarına bakıldığında kömür tüketimi sonucu en çok karbondioksit Güneydoğu, Doğu Anadolu ve Karadeniz'de doğaya karışıyor.

Ulaşımından kaynaklanan karbondioksit miktarları batıdan doğuya doğru gidildikçe azalıyor. Bu sıralamada ilk sırada Ege yer alıyor. En az kirleten ise Güneydoğu Anadolu. Şehir içi ulaşımında salımların neredeyse tamamı özel araçlardan ulaşımından kaynaklanan karbondioksitin yüzde 71'i, Karadeniz'de ise yüzde 81'i özel araçlardan.

ÇARŞAMBA 16 Ocak 20.

Alibeyköy'ün orta yeri çamur

Istanbul Büyükşehir Belediyesi, Haliç'teki çamur, taş ve molozlardan oluşan atıkları, Alibeyköy Yeşilimar'daki eski taşocağında biriktirdi. Ancak çevresinde güvenlik önlemleri de alınmayan bölge bataklığa döndü.

Milliyet

gökyüzünde

MURAT ÖZTÜRK

Bugün böyle böyle

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı döneminde hız kazanan temizlik çalışmaları kapsamında döşenen borularla Haliç'in çamurunun aktarıldığı Alibeyköy Yeşilimar'daki eski taşocağı bataklığa döndü.

Kamyonlarla taşınan moloz ve çamurun döküldüğü bataklığın çevresinde de hiçbir güvenlik önlemi alınmadı. Özellikle çocuklar için büyük tehlike oluşturan ve yağmurlu zamanlarda gölete dönmüş eski taşocağının bu görüntüsü, çevrede oturan vatandaşları da rahatsız ediyor. Yetkililere göre, söz konusu afan doldurulduktan sonra üzeri daha verimli topraklarla örtülecek ve bölge yeşil alan haline dönüştürülecek.

'Yeşillik yapılacak' ama...

Istanbul Büyükşehir Belediyesi (İBB), Haliç'in temizlenmesi kapsamında bazı derelerin Haliç'e taşıdığı çamur, taş ve molozlardan oluşan atıkları kamyonlarla bu eski taşocağına taşıyor. Burada kuruyan çamur ve diğer atıklar daha sonra iş makinelerinin yardımıyla düzeltiliyor. Yıllardır milyonlarca ton çamurun taşıdığı eski taş

Sakir Aydın

İstanbul

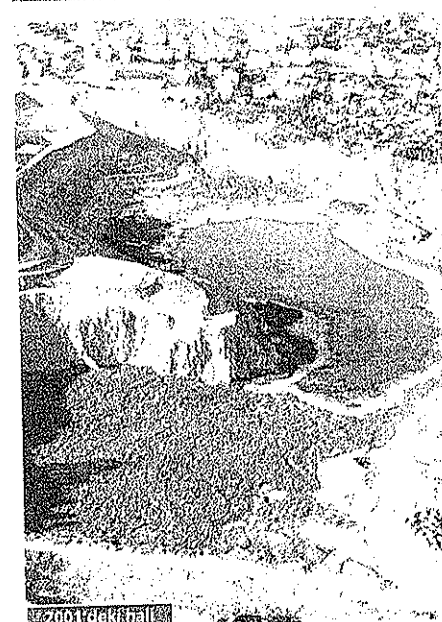
ocağı, özellikle yağmurun fazla yağdığı dönemlerde çamur deryasına dönüşüyor. Yağmur suyunun yanı sıra dökülen çamurdan süzülen suyun da birikmesiyle taşocağı, çoğu zaman küçük çaplı bir göleti andırıyor.

Yaklaşık 10 yıl aşkın bir süredir çamur, taş ve çakıl gibi maddelerin de taşıdığı eski taşocağının ne zaman dolacağı ise merak konusu. İBB ise eski taşocağının doldurulmasını ardından burayı ağaçlandırıp yeşil alana çevirmeyi planlıyor.

Çocuklar için büyük tehlike

Eski taşocağının hemen yanı başında onlarca ev yer alıyor. Yüzlerce çocuğun yaşadığı bölgede kolayca bataklığa ulaşmak mümkün. Özellikle çocuklar için büyük tehlike oluşturan bataklığın çevresinde doğru düzgün hiçbir güvenlik önlemi yok. Çevresi tel örgülerle çevrili olması gereken bataklığın çevresinde göze çarpan bu ihmalkârlık, bölgede oturan aileleri de tedirgin ediyor.

Bataklığın çevresinde ayrıca İBB tarafından yaptırılan ve Şubat 2001 tarihinde hizmete açılan Yeşilimar Taşocağı Spor Tesisleri de faaliyet gösteriyor.

Haliç'in temizlenmesiyle ilgili olarak uzun süredir yürütülen projenin bölgede neden olduğu kirlilik 2001 yılında bu kadar değişti (solda). Ancak bölgenin bu yılki görüntüleri çamur deryasının belgesi (üstte).